

Вінницький національний медичний університет
ім. М. І. Пирогова
Наукова бібліотека

Вінниччина медична - 2022

календар знаменних і пам'ятних дат

**Вінницький національний медичний університет
ім. М. І. Пирогова**

Наукова бібліотека

Вінниччина медична – 2022

Календар знаменних і пам'ятних дат

Вінниця, 2021

УДК 61(091)+908](477.44)(059)

В 48

Укладачі: Юрчишина О. А., Кокус В. В., Шпукал М. І.

Відповідальна за випуск: Кравчук Н. М.,
директор Наукової бібліотеки

В 48 Вінниччина медична – 2022 : календар знаменних
і пам'ятних дат / уклад. О. А. Юрчишина,
М. І. Шпукал, В. В. Кокус; відп. за вип.
Н. М. Кравчук. – Вінниця, 2022. – 122 с.

У виданні зібрано і систематизовано матеріали про
ювілярів 2022 року – видатних медиків, професорів,
докторів наук, заслужених лікарів та навчальні медичні
заклади й заклади охорони здоров'я Вінницького краю.

УДК 61(091)+908](477.44)(059)

ПЕРЕДМОВА

**...сила і значення народу не лише в тому,
що він народжує великих людей,
а й в тому, що він цінує їх,
вшановує їхню пам'ять...**

С. М. Старченко

Чимало вінничан є славою та гордістю нашого краю, України та світу, серед яких особливо яскраво зоріють імена лікарів та медиків-науковців, бо висока місія на них покладена: лікувати, рятувати найдорожче – людське життя.

До чергового видання календаря «Вінниччина медична» увійшли матеріали про ювілярів 2022 року: видатних медиків, професорів, докторів наук, заслужених лікарів, життя і діяльність яких пов'язані з Вінниччиною; які примножили славу рідної землі та зробили вагомий внесок у розвиток медичної науки й охорони здоров'я; а також про тих працівників медичної царини, які сприяли розвитку культури та духовності краю. Календар також містить інформацію про фахівців суміжних з медициною галузей; коротку інформацію про ювілейні дати навчальних медичних закладів та закладів охорони здоров'я.

Видання ілюструють фото й вірші поетів Вінниччини. Матеріали супроводжують списки бібліографічних джерел. Календар містить перелік Всесвітніх днів та професійних свят, пов'язаних з медичною та фармацевтичною галузями. Для зручності користування створено іменний покажчик ювілярів.

Видання на вичерпність не претендує. Календар стане в нагоді працівникам медичної галузі, краєзнавцям, науковцям, студентам, бібліотечним працівникам, всім охочим познайомитися з історією наукової медичної думки та медицини краю. Сподіваємося, що видання зацікавить читача і слугуватиме поштовхом для більш детального дослідження та висвітлення окремих біографій та подій.

Будемо вдячні за доповнення, зауваження, пропозиції та уточнення до поданих матеріалів.

Січень

ЗИМА

Біла жінка з білим квітом,
як сніжинка у житті,
білим полум'ям ллє світло,
пише віхоли пісні.

Білий лебідь завірюхи
летить зіркою крізь ніч.
Білий світ у колі сміху.
Сніг згорає віч-на-віч.

Білий порошок завірюхи.
Крила віхоли душі.
Я сміятися не смію.
Сніг згорає на межі.

Заховала білі очі.
І поки мені одній
білим світлом серед ночі
білий попіл білих слів.

А крізь сльози сніг не чути.
Допотопний білий світ.
Поки жити, будеш чути,
як горітиме цей сніг.

Сергій Негода, поет, педагог (м. Вінниця)

✚ **14.01 – 135 років** тому народився **Наливайко Василь** (14.01.1887, с. Северинівка Брацлавського повіту Подільської губернії, нині Жмеринського р-ну Вінницької області – 24.08.1938, м. Прага), лікар, письменник, громадський діяч.

Закінчив духовну семінарію в м. Кам'янець-Подільський. Навчався на медичному факультеті Томського університету, згодом перейшов до Новоросійського університету в м. Одеса, який закінчив у 1918 р. Один із організаторів (1917) та активний учасник Спільки українських лікарів у м. Київ; співзасновник (1918), член головної управи, керівник санітарного відділу Українського Червоного Хреста. Під час Визвольних змагань 1917–1921 рр. був головним лікарем автоколони, корпусним лікарем 3-го Херсонського корпусу 12-ї Полтавської дивізії; 8-ї Запорізької дивізії та військового шпиталю Армії УНР. Двічі потрапляв у більшовицький полон, звідки тікав. У 1920 р. був інтернований у Польщі, де брав участь у роботі курсів для медсестер. У 1923 р. переїхав до Чехословаччини, працював в університетських клініках, брав активну участь у роботі Спільки українських лікарів. Разом із професором Б. Матюшенком у 1926 р. у Празі опублікував «Латинсько-

*Паспорт УНР на ім'я лікаря
Василя Наливайка*

український медичний словник» М. Галина. Упродовж 1926–1929 рр. був шефом-хірургом у м. Шкодер (Албанія).

Автор статей з хірургії та ін. галузей медицини в медичних журналах; праці «Спомини лікаря з української війни 1918–1920 рр.». У 1933 р. подорожував Палестиною та Єгиптом, свої враження виклав у книзі «По Святій Землі» (Львів, 1937). У 2020 р. паспорт УНР на його ім'я було віднайдено в Державному архіві Брестської області (Білорусь).

Література

1. Александров Н. Василь Наливайко, военврач УНР, лечил людей и на Полесье [Електронний ресурс] / Н. Александров // Брестский курьер : [вебсайт газ.] – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/3Euw9Zb> (дата звернення: 20.09.2021), вільний. – Назва з екрана.
2. Ганіткевич Я. Історія української медицини в датах та іменах / Я. Ганіткевич. – Львів, 2004. – 368 с. – Про В. Наливайка. С. 259–260.
3. Пундій П. Василь Наливайко / П. Пундій // Українські лікарі : бібліогр. довід. / П. Пундій ; гол. ред. Я. Ганіткевич. – Львів ; Чикаго, 1994. – Кн.1. Естафета поколінь національного відродження. – С.155.
4. Ціборовський О. М. Наливайко Василь [Електронний ресурс] / О. М. Ціборовський // Енциклопедія Сучасної України : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/3CUkfa1> (дата звернення: 18.08.2021), вільний. – Назва з екрана.

✚ **21.01 – 75 років** тому народилася **Шпак Тетяна Іванівна** (21.01.1947, с. Бубнівка Гайсинського р-ну Вінницької обл.), медикinja, знаменита народна майстрinja гончарного мистецтва.

Закінчила медичне училище. Працювала фельдшеркою на Кіровоградщині. Згодом повернулася в рідне село, де працювала в медичному пункті, а у вільний час опановувала ази гончарного ремесла у знаменитій майстрині Ф. І. Міщенко.

Членкиня Національної Спільки майстрів народного мистецтва України, заслужена майстрinja народної творчості України. З 1988 р. очолює музей-садибу братів Герасименків у с. Новоселівка Гайсинського р-ну на Вінниччині, в експозиції якого містяться і її гончарні вироби, а також – у Вінницькому краєзнавчому музеї, у Художньому музеї в м. Київ, в Національному музеї-заповіднику українського гончарства в смт Опішня на Полтавщині, в Національній Спільці майстрів народного мистецтва, в м. Санкт-Петербург (РФ), приватних колекціях Німеччини, Туреччини, Чехії.

Багаторазова учасниця численних виставок народної творчості в різних куточках України: в містах Тульчин, Тростянець, Немирів, Косів Івано-Франківської обл., Чигирин Черкаської обл. та ін. Неодноразово вироби майстрині експонувалися в обласному центрі народної творчості. Лауреатка І премії Всеукраїнського

конкурсу-огляду музеїв мистецтва та стипендіатка міжнародного фонду «Україна-3000» (2003).

Література

1. Заслужений майстер народної творчості України, директор музею-садиби братів Герасименків, член Національної спілки майстрів народного мистецтва України Тетяна Шпак // Світлиця. – 2017. – № 1. – С. 35.
2. Ковч Ю. П. Її щаслива зірка : [до 60-річчя від дня народж. майстрині нар. творчості Т. І. Шпак] / Ю. П. Ковч // Трибуна праці. – 2007. – 30 січ.
3. Шпак Тетяна Іванівна // Народні майстри Вінниччини : довідник / Вінниц. обл. центр нар. творчості. – 2-ге вид. – Вінниця, 2018. – 124 с. – Про Т. І. Шпак. С. 110.
4. Шуткевич О. Мелодія гончарного круга Тетяни Шпак / О. Шуткевич // Вінниц. газета. – 2007. – 23 лют. – С. 8. – Спец. вип. газ. «П'ятниця».

 24.01 – 95 років тому народився **Полунєєв Володимир Петрович** (24.01.1927 – 10.06.2019, м. Київ), заслужений лікар УРСР (1978), відмінник охорони здоров'я. Закінчив з відзнакою Тульчинську фельдшерсько-акушерську школу на Вінниччині (1947), Одеський медичний інститут (1953). Під час навчання в інституті працював фельдшером міської станції швидкої допомоги. Після закінчення інституту – в системі охорони здоров'я Одеської та Миколаївської обл., зокрема був головним лікарем Вознесенської лікарні на Миколаївщині. Впродовж 1973–1996 р. – головний лікар Васильківської центральної районної лікарні на Київщині.

Учасник бойових дій Другої світової війни, інвалід війни II групи, ліквідатор аварії на ЧАЕС I категорії. Ветеран праці. Заслужений лікар УРСР (1978). Відмінник охорони здоров'я.

Нагороджений орденами Трудового Червоного Прапора, «За заслуги» III (1997) та II (2010) ступенів, медалями та ін. державними нагородами. Почесний громадянин Васильківського району та міста Васильків на Київщині. На честь лікаря 8 жовтня 2019 р. у м. Васильків було відкрито пам'ятну дошку.

Література

1. Історія лікарні [Електронний ресурс] : [є коротка біогр. довідка про В. П. Полунєєва, голов. лікаря Васильків. ЦРЛ на Київщині] // КНП ВРР «Васильківська центральна району лікарня» : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/3kohZAD> (дата звернення: 20.09.2021), вільний. – Назва з екрана.
2. Фахівці Печерської РДА привітали 90-річного печерянина [В. П. Полунєєва] з ювілеєм [Електронний ресурс] // Печерська районна в місті Києві державна адміністрація : [офіц. вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/3jTtoXP> (дата звернення: 15.08.2021), вільний. – Назва з екрана.

 29.01 – 80 років тому народився **Пінчук Віталій Іванович** (29.01.1942, с. Матеївка Могилів-Подільського р-ну, нині село знято з обліку), стоматолог, організатор охорони здоров'я.

Закінчив Іркутський медичний інститут (1970). Працював у міській лікарні м. Алзатай Нижньоудинського р-ну Іркутської обл. Згодом повернувся в Україну. Працював в управлінні кадрів МОЗ УРСР. Упродовж 1985–1990 рр. – начальник департаменту міжнародних зв'язків Міністерства охорони здоров'я УРСР. Одночасно – лікар-стоматолог міської клінічної лікарні № 12. Був відряджений на роботу в урядовий шпиталь у м. В'єт'ян до Лаоської Народно-Демократичної Республіки (нині Лаос) за міжурядовим контрактом; згодом – до Єменської Арабської Республіки (нині Єменська Республіка). Ліквідатор аварії на ЧАЕС. Згодом працював лікарем-стоматологом у Могилів-Подільському медичному центрі первинної медико-санітарної допомоги.

Автор книги спогадів «Дорога до 10-ї паралелі. Дорога життя» (Вінниця, 2013). Нагороджений державними нагородами.

Література

1. Пінчук В. Набат Чернобыля : в память и назидание потомкам : [спогади] / В. Пінчук // Новости медицины и фармации. – 2013. – Апр. (№ 7). – С. 24–27.
2. Пінчук В. Дорога до 10-ї паралелі. Дорога життя / В. І.Пінчук. – Вінниця : Діло, 2013. – 376 с.

3. Пінчук В. Патріарх департаменту міжнародного науково-технічного співробітництва МОЗ УРСР : [спогади про лікаря А. Н. Біденка та про себе] / В. Пінчук // Новости медицины и фармации. – 2012. – Нояб.-дек. (№ 20/22). – С. 24.
4. Пінчук В. Як вінницький лікар в радянські часи відвідував секретні об'єкти з самим Хаммером : [спогади лікаря В. Пінчука про америк. бізнесмена А. Хаммера та спільну з ним участь в польоті на військ. літаку Мі-8 над реактором Чорнобил. АЕС у 1986 р.] / В. Пінчук // Здоров'я. Події. Час. – 2010. – 26 трав. – С. 27 : іл.

Лютий

МЕЛОДІЯ СУМУ

Зігрій мені душу, сніжинко.
І тугу, як хліб, розділи...
Зітри мої сльози, хмаринко,
Усі, що від болю зросли.

Вербиченьці серце відкрию:
Несила вже далі іти.
Од вітру сердечко закрию.
Щоб душу для Бога спасти.

Закутаю сум у хустину.
Що – сонце? Байдуже йому.
Підтримай мене, сніжинко,
Бо більше... нема кому.

Анжела Веремій, поетеса, краєзнавиця (м. Хмільник)

✚ 02.02 – 135 років тому народилася **Виноградова Серафима Петрівна** (21.01(02.02).1887, м. Варшава (Польща) – 18.11.1966, м. Київ), акушерка-гінекологиня, докторка медичних наук (1935), професорка (1950).

Навчалася на біологічних курсах Лесгафта (1903–1905); закінчила медичне відділення Різдвяних курсів в м. Санкт-Петербург (1909) та медичне відділення Вищих жіночих курсів у м. Київ (1915). Іспити склала при Київському університеті Св. Володимира й отримала диплом. Працювала лікаркою гінекологічного відділення Київської міської лікарні цесаревича Олександра, завідувачкою лікарні для біженців в м. Оренбург (1915–1916), завідувачкою інфекційного відділення лазарету, що утримувався на кошти Всеросійського союзу міст допомоги пораненим та хворим у м. Жмеринка на Вінниччині (1916), дільничою лікаркою та завідувачкою кабінету для жінок Південно-Західної залізниці (1917–1920), ординаторкою (1920–1922), старшою асистенткою (1922–1930), доценткою (1930–1935), професоркою (1935–1941) акушерсько-гінекологічної клініки Київського інституту удосконалення лікарів. Одночасно викладала акушерство та гінекологію на Повторних курсах акушерок (1931–1933), у Масовому університеті (1931–1932), була завідувачкою кафедри акушерства та гінекології Київського виробничого медичного інституту (1934–1936).

У 1938 р. захистила докторську дисертацію «Мітогенетичний стан навколоплідних вод при вагітності». Під час Другої світової війни в окупованому

Києві працювала консультанткою з акушерства та гінекології 1-ї та 4-ї Київських міських поліклінік (1941–1943), у подальшому – професоркою кафедри акушерства та гінекології 1-го Київського медичного інституту (1943–1944), завідувачкою кафедри акушерства та гінекології № 2 Київського інституту вдосконалення лікарів (1946–1947). З 1946 р. – в Інституті охорони материнства і дитинства (нині Інститут педіатрії, акушерства та гінекології АМНУ, Київ): наукова керівниця 2-ї акушерсько-гінекологічної клініки.

Авторка понад 100 наукових праць. Вперше в Україні впровадила в практику методику дослідження капілярного кровообігу при нормальній та патологічній вагітності і пологах; вперше в СРСР вивчала проблеми лікування патологічних станів у вагітних та новонароджених, пов'язаних з резус-конфліктом матері та плода. Досліджувала фізичні, хімічні та біологічні властивості навколоплідних вод; профілактику, діагностику та лікування післяпологових та післяабортних інфекційних захворювань; переливання крові в акушерстві та гінекології; знеболювання пологів; гіпогалактію.

Була головою Київського міського комітету з допомоги при пологах, членкинею Комісії з допомоги при пологах МОЗ УРСР, почесною членкинею Всесоюзного товариства акушерів-гінекологів.

Похована на Байковому цвинтарі у Києві.

Література

1. Степанківська Г. К. Виноградова Серафима Петрівна / Г. К. Степанківська, В. Є. Дашкевич // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2005. – Т. 5 : В – Вог. – С. 426–427 : фот.

2. Виноградова Серафима Петрівна // Цимбалюк В. І. Світочі української медицини / В. І. Цимбалюк, П. І. Червяк ; НАМН України. – Київ, 2019. – С. 53–54.

✚ **05.02 – 85 років** тому народився **Дубицький Никанор Миколайович** (05.02.1937, с. Ніверка Кам'янець-Подільського р-ну, нині Хмельницької обл. – 04.07.2018, смт Муровані Курилівці Вінницької обл.), медик, прозаїк-гуморист, публіцист. Закінчив Хмельницьке медичне

училище (1964). Навчався у Львівському державному університеті ім. І. Франка. Працював стоматологом (1964–1976); відповідальним секретарем районної газети «Нове життя» у смт Чемерівці Хмельницької обл. (1967–1976); заступником головного редактора районної газети «Наше Придністров'я» у смт Муровані Курилівці Вінницької обл. (1976–2001). Член Національної спілки письменників України (з 1999 р.), Національної спілки журналістів України.

Дебютував у 1952 р. гуморескою в журналі «Перець». Автор збірок сатири і гумору «Генеральна репетиція» (Київ, 1988), «Козирний туз» (Одеса, 1989), «Плач Геракла» (Київ, 1991), «Дуля з маком» (Вінниця, 1994), «Притча про дублянку» (Харків, 2003), «Вибрик фортуни» (Харків, 2005), «Не кажи: «Гоп!»» (Вінниця, 2007); «І тут підійшов Сянка» (2011), «Файне слово»; книги нарисів про письменників «Вони з Придністров'я» (Вінниця, 2000); оповідань для дітей «Чому тужить сопілка» (Вінниця, 2002); публікацій у періодиці. Окремі

твори друкувались білоруською, польською, російською мовами. Учасник Вінницького куреня гумористів імені Степана Руданського. Лауреат Всеукраїнської літературно-мистецької премії імені Степана Руданського (2007).

Похований у смт Муровані Курилівці на Вінниччині.

Література

1. Гарвасюк В. Джерело не міліє / В. Гарвасюк // Вони з Придністров'я. Письменники Мурованокуриловецького району : літ.-худож. огляд. – Муровані Курилівці, 2013. – С. 18–22.
2. Никанор Дубицький // Всміхається Руданському нове тисячоліття : твори лауреатів Всеукраїнської літ.-мист. премії ім. С. Руданського / упоряд. : Л. Куций, В. Рабенчук. – Вінниця : Держ. картогр. ф-ка, 2008. – 288 с. – Про Н.М.Дубицького. С. 71.
3. Подолинний А. М. Дубицький Никанор Миколайович / А. М. Подолинний // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2008. – Т. 8 : Дл – Дя. Додаток А – Г. – С. 470.
4. Никанор Дубицький (1937–2018) // Письменники Вінниччини : довідник / Нац. спілка письменників України. – Вінниця, 2019. – С. 40.

 14.02 – 60 років тому народився **Кравченко Василь Віталійович** (14.02.1962, с. Плисків Погребищенського р-ну Вінницької обл.), стоматолог, доктор медичних наук, заслужений лікар України (2004), магістр державного управління. Упродовж 1994–2001 рр. – директор

Українського стоматологічного центру, з 2001 р. – головний лікар Національної медичної академії післядипломної освіти. Головний лікар Києво-Святошинської центральної районної лікарні в м. Боярка (2006–2015); помічник міністра, заступника директора, директора Медичного департаменту Міністерства охорони здоров'я України (2015–2017). Впродовж 2017–2018 рр. навчався в докторантурі Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика. Голова Фастівської райдержадміністрації (2018–2020).

Нагороджений медаллю Асоціації стоматологів України «За заслуги», Почесною грамотою МОЗ України та іншими державними відзнаками за активну громадську діяльність і досягнення в медичній галузі.

Література

1. Кравченко Василь Віталійович // Імена України 2007 : біогр. енциклопед. словник / Ін-т гуманітар. досліджень АН України ; уклад.: Л. Г. Андрієнко [та ін.]. – Київ : Фенікс, 2007. – С. 259.

 17.02 – 150 років тому народився **Янушкевич Олександр** (17.02.1872, с. Зарудинці Брацлавського повіту Подільської губернії, нині Вінницького р-ну Вінницької обл. – 24.12.1955, м. Каліш (Польща), польський лікар, професор медицини.

Закінчив гімназію у м. Немирів (1893), Київський університет Св. Володимира (1899). Удосконалював лікарську майстерність під керівництвом професора В. П. Образцова (1899–1904; 1906–1914) і професора

В. К. Високовича (1899–1902) та в Берліні (1906). Учасник Російсько-японської і Першої світової воєн.

У грудні 1919 р. влаштувався у Варшаві, працював у клініці внутрішніх хвороб. У 1921 р. став ординарним професором кафедри діагностики і загальної терапії в університеті Стефана Баторія у м. Вільно (нині м. Вільнюс, Литва). Був продеканом, деканом та ректором університету (1930–1932). Зробив внесок у розвиток курорту Друскінінкай (Литва).

Під час Другої світової війни працював консультантом в поліклініці і лікарнях Вільнюса. Очолював Віленське медичне товариство (1923–1939). У повоєнний час сприяв відновленню Каліцького медичного товариства і до кінця свого життя залишався його першим повоєнним головою. Збори товариства відбувалися у його квартирі, де науковець влаштував також бібліотеку товариства. Був членом редакційних колегій медичних видань «Polskie Archiwum Medycyny Wewnętrznej» (1924–1955) і «Nowiny Lekarskie» (1927–1939).

Автор 34 наукових праць, у т. ч. докторської дисертації на тему «Про алкогольний діурез» (1910). Член Польської академії знань з 1950 р.

**Місце поховання
О. Янушкевича, лікаря,
професора (м. Каліш,
Польща).**

Фото: Tomasz Skórzewski

Нагороджений орденом Св. Станіслава III ступеня з мечами, орденом Св. Анни III ступеня, командорським хрестом Ордена Відродження Польщі (1930), командорським хрестом із зіркою ордена Св. Сави (1932), Золотим Хрестом Заслуги (1952).

У 1945 р. поселився в м. Каліш. У 1948 р. пішов на заслужений відпочинок. Похований на відзнаку заслуг в ректорському вбранні на Каліцькому муніципальному цвинтарі в Польщі.

Література

1. Ректори Вільнюського університету [Електронний ресурс] : [згадується О. Янушкевич] // Wikiwand : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/3D7vYSS> (дата звернення: 10.08.2021), вільний. – Назва з екрана.
2. Янушкевич Александр [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/2XBVShf> (дата звернення: 10.08.2021), вільний. – Назва з екрана.

🇵🇱 20.02 – 100 років тому народилася **Крижанівська Ірина Володимирівна** (20.02.1922, м. Козятин Вінницької обл. – 17.07.1992, м. Чернівці), судова медицина, докторка медичних наук (1970), професорка (1971).

Закінчила Київський медичний інститут (1944) та аспірантуру при кафедрі судової медицини того самого інституту (1948). Працювала судово-медичною експерткою Київського обласного бюро судово-медичної

експертизи (1948). Упродовж 1948–1951 рр. – асистентка кафедри судової медицини Київського медичного інституту ім. О. О. Богомольця. Протягом 1951–1985 рр. – завідувачка кафедри судової медицини Чернівецького медичного інституту (нині Буковинський державний медичний університет).

Авторка понад 60 наукових праць. Основний напрям наукових досліджень: встановлення давності й прижиттєвості пошкодження м'яких тканин.

Впродовж багатьох років очолювала наукове товариство судових медиків та криміналістів Чернівецької області. Тривалий час була вченим секретарем Вченої ради Чернівецького медичного інституту, неодноразово обиралася депутаткою Чернівецької міської ради народних депутатів. Її ім'я внесено до галереї фундаторів наукових шкіл Буковинського державного медичного університету.

Література

1. Білоус В. І. Крижанівська Ірина Володимирівна / В. І. Білоус // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2014. – Т. 15 : Кот – Куз. – С. 391 : фот.
2. Крижанівська Ірина Володимирівна [Електронний ресурс] // Асоціація випускників Буковинського державного медичного університету : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/3fps5hR> (дата звернення: 04.08.2021), вільний. – Назва з екрана.
3. Крижанівська Ірина Володимирівна // Пішак В. П. Професори Буковинського державного медичного університету (1944–2009) / В. П. Пішак, Ю. Т. Ахтемійчук, О. І. Іващук. – Чернівці, 2009. – С. 72.

Березень

Березень. Берези. Березань.
Світ святковий, свіжості світанку
Полонили цю казкову рань,
Залишаюсь з нею до останку.

А назустріч знову поїзди.
І вагання, і бентега стрічі.
Ти прийди, ти навесні прийди,
І поглянь закохано у вічі.

Розбуди тривогу давніх мрій,
І поклич до спомину, до споми...
Хай серед надій і безнадій
Не відчуєм ми ніколи втоми.

Хай у серці щемом не болять,
Відчуття: попереду розлука.
Бо любов, немов жадана нить,
Бо любов, немов солодка мука.

Валерій Лазаренко, поет (м. Вінниця)

10.03 – 200 років

тому народився **Мерінг Федір Федорович** (26.02(10.03).1822, м. Дона, Саксонія – 19.10.1887, м. Київ), видатний терапевт, доктор медицини (1851).

У 1840 р. вступив до Дрезденської медичної академії, у 1841 р. перейшов на медичний факультет Лейпцигського університету (Німеччина). Захистив дисертацію на ступінь доктора медицини та хірургії, згодом отримав диплом акушера. Оскільки на ті часи в Російській імперії не визнавалися іноземні дипломи про вищу освіту і вчені ступені, отримані за кордоном, склав повторний іспит на ступінь лікаря першого класу в Київському університеті Св. Володимира. Працював лікарем у Полтавській губернії. У 1849 р. поїхав у Петербург для підготовки до захисту докторської дисертації. Працюючи прозектором у 1-му сухопутному шпиталі, навчався у М. І. Пирогова, дружні стосунки з яким підтримував протягом усього життя. У 1851 р. у Дерпті (нині м. Тарту Естонія) витримав іспит на ступінь доктора медицини. Деякий час працював у Чернігівській губернії. З 1853 р. – в Київському університеті Св. Володимира. Екстраординарний (1857), ординарний (1858), заслужений ординарний (1878) професор, завідувач кафедри спеціальної патології і терапії (1857–1868) та факультетської терапевтичної клініки (1865–1886) Київського університету Св. Володимира, де окрім лекцій з історії медицини та державної лікарської справи, за власної ініціативи включив в навчальний курс лекції з суспільної гігієни. У 1856 р. перебував у Південній армії, де вивчав тифозну

епідемію, пізніше брав активну участь у боротьбі з епідемією висипного тифу в Києві. Блискучий діагност, талановитий клініцист. Першим встановив прижиттєвий діагноз тромбозу вінцевих артерій серця, чим започаткував нову епоху в історії вітчизняної кардіології. Багатьох лікував безкоштовно.

Автор праць «Лекции по гигиене» (1863–1865), «Курс клинических лекций» (1884), «Сахарная болезнь в общедоступном изложении» (1901). Напрямки наукових досліджень: історія та методологія медицини, питання спеціальної патології та терапії, суспільної гігієни.

Нагороджений орденом Св. Станіслава 2-го ступеня (1861), Св. Анни 2-го ступеня (1865).

На Вінниччині мав маєток: лісову дачу, так званий Антопільський ліс, площею 135 десятин, де були джерела з цілющою мінеральною водою. Його син Сергій, економіст за фахом, колекціонер живопису, володів палацово-парковим комплексом у містечку Стара Прилука, нині село Вінницького р-ну Вінницької обл. Одна з вулиць Києва була назва його іменем (нині – вул. М. Заньковецької).

Література

1. Некролог Ф. Ф. Меринга // Киевлянин. – 1887. – 20 окт.
2. Солейко Е. В. Два портрета в одном интерьере / Е. В. Солейко // Мистецтво лікування. – 2010. – № 8. – С. 101–104.
3. Солейко Л. П. Профессор Федор Меринг: возвращение в историю отечественной науки : монография / Л. П. Солейко, Е. В. Солейко, С. А. Царенко. – Вінниця : Нова книга, 2005. – 173 с. : ил., портр. – (Украиника).

 16.03 – 220 років тому народився **Добровольський Казимир Антоній** (16.03.1802, м. Кам'янець-Подільський – 21.02.1888, с. Будне, нині Жмеринського р-ну Вінницької обл.), лікар, доктор медицини.

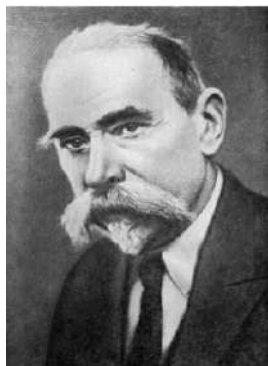
Закінчив медичний факультет Віленського університету (1829). Служив військовим лікарем у російській армії, яка воювала тоді в Туреччині, боровся з епідемією чуми, яка поширилася на лівому березі Дунаю; згодом – ординатором військового шпиталю у м. Кам'янець-Подільський. Був відряджений до херсонських військових поселень, де на той час почалася епідемія холери. У 1833 р. звільнився з війська і оселився у м. Кам'янець-Подільський. Працював повітовим лікарем, впродовж 1835–1837 рр. мав приватну практику в містечку Чорний Острів Проскурівського повіту (нині смт Хмельницької обл.).

Згодом оселився у містечку Шаргород Могилівського повіту (нині місто Вінницької обл.). Ймовірно, очолив повітову лікарню для селян, відкриту 01.10.1845 р. у містечку Стара Мурафа Ямпільського повіту (нині с. Мурафа Жмеринського р-ну Вінницької обл.). У 1850 р. купив неподалік від Шаргорода невеликий маєток Будне з присілком Міллерівка, де став мешкати. Продовжував займатися лікарською практикою. Населення шанувало його не лише за професіоналізм, а й за людяність. Безкорисливо опікувався убогими пацієнтами. Похований у м. Шаргород на Вінниччині.

Література

1. Добровольський (Dobrowolski) Казімеж Антоні // Відомі поляки в історії Вінниччини : біогр. слов. / В. Колесник. – Вінниця, 2007. – С. 179–180.

✚ 17.03 – 155 років тому народився Греков Іван Іванович (05(17)03.1867, хутір Томилінка Воронежської губернії – 11.02.1934, м. Ленінград, нині м. Санкт-Петербург, РФ), видатний хірург, доктор медичних наук (1901), професор (1915).

Закінчив Юр'ївський (Дерптський) університет (1894). З того часу і до кінця життя працював в Обухівській лікарні в Ленінграді, у т. ч. впродовж 1927–1934 рр. був головним лікарем цієї лікарні. Одночасно з 1915 р. – професор хірургічної клініки; завідувач кафедри шпитальної хірургії Психоневрологічного інституту (згодом – 2-й Ленінградський медичний інститут).

Першим в Російській імперії (1909) ввів новий метод знезараження операційного поля настоянкою йоду; одним з перших здійснив створення штучного стравоходу. Корифей серцево-судинної хірургії. У 1903 р. одним з перших виконав вшивання рани серця (загалом виконав 6 операцій з приводу поранень серця). Зробив вагомий внесок у розвиток торакальної та абдомінальної хірургії, травматології. Основні праці присвячені хірургії серця, легень, крупних судин, кінцівок; черевній хірургії; лікуванню ран; невідкладній хірургії. Автор понад 150 наукових праць.

Заслужений діяч науки РСФСР (1932). Дійсний член Російського хірургічного товариства Пирогова з 1898 р. У 1911 р. був обраний заступником голови товариства, з 1919 р. – його голова; з 1920 р. – почесний член і почесний голова Хірургічного товариства

М. І. Пирогова. У 1922 р. відновив випуск журналу «Вестник хирургии и пограничных областей» (нині – «Вестник хирургии им. И. И. Грекова»).

***Видатний хірург І. І. Греков (2-й ряд, 3-й справа)
серед вінницьких лікарів та науковців. 1926 р.***

Зробив вагомий внесок в увічнення пам'яті М. І. Пирогова, зокрема, сприяв збереженню музею М. І. Пирогова при однойменному хірургічному товаристві в Ленінграді. З ініціативи М. М. Болярського, голови Вінницького наукового товариства лікарів, у 1926 р. відвідав садибу й усипальню М. І. Пирогова у с. Вишня (нині у складі м. Вінниця). Тоді було порушено питання щодо необхідності призначення комісії на чолі з професором Н. К. Лисенковим для огляду тіла Пирогова і вжиття заходів щодо його збереження. Згодом акт огляду тіла і склепу та пропозиції щодо усунення недоліків члени комісії передали І. І. Грекову. На основі отриманих матеріалів 6 грудня 1926 р. він виступив на засіданні Російського хірургічного товариства Пирогова з промовою «Про тіло Пирогова» та вніс пропозиції щодо збереження

тіла вченого. Внаслідок титанічних зусиль вінницьких лікарів та І. І. Грекова восени 1927 р. було проведено невідкладні роботи з ремонту домовини і склепу. У 20-ті роки ХХ ст. вдалося також розпочати низку заходів із збереження меморіальних будівель, впорядкування садиби М. І. Пирогова.

Література

1. Гунько П. М. Внесок професора І. І. Грекова в увічнення пам'яті геніального вченого і видатного хірурга М. І. Пирогова / П. М. Гунько, В. О. Гайдуков, М. І. Юкальчук // Вісник морфології. – 2013. – Т. 19, № 2. – С. 466–473.
2. Кланца П. А. Посещение И. И. Грековым усыпальницы и дома Н. И. Пирогова в Вишне / П. А. Кланца, Г. С. Собчук, О. П. Кланца // Вестник хирургии имени И. И. Грекова. – 1989. – Т. 142, № 2. – С. 135–137.
3. Курыгин А. А. Профессор Иван Иванович Греков (1867–1934) / А. А. Курыгин, В. В. Семенов // Вестник хирургии имени И. И. Грекова. – 2017. – Т. 176, № 2. – С. 10–12. – Електрон. версія. – Режим доступу: <https://bit.ly/3uLQdle>.

 17.03 – 230 років тому (1792) у Краківському університеті після семирічного навчання здобув ступінь доктора медицини, хірургії і акушерської справи **Яків Постолювський**, виходець з вінницької міщанської сім'ї, перший дипломований лікар на Вінниччині.

Література

1. Ганіткевич Я. Історія української медицини в датах та іменах / Я. Ганіткевич. – Львів, 2004. – 368 с. – Про Я. Постолювського. С. 31.

 24.03 – 5 років тому згідно рішення 17-ї сесії 7-го скликання від 24 березня 2017 р. за № 320 Вінницькому медичному коледжу імені академіка Д. К. Заболотного було надано дозвіл на встановлення **пам'ятного знака медичним працівникам – учасникам Революції Гідності та АТО** на території закладу.

Література

1. Відкриття пам'ятного знака медичним працівникам – учасникам Революції Гідності та АТО – заплановане на День українського козацтва [Електронний ресурс] // Вінницька обласна рада : офіц. інформ. сайт. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/3iiXPXH> (дата звернення: 04.08.2021), вільний. – Назва з екрана.

Квітень

НАДІЯ

О весно, блакитна, чарівна
У ніжні обійми краси
Прийми, незбагненна царівно,
У квітень дібров понеси.

Дай сил від морозу злетіти
На крилах легких у поля,
Почути, як пісню – «живіте» –
Дарує зігріта земля...

Природа від сплячки воскресла –
Набрала на розвиток стрім,
Міцніше в'язім перевеслом
Надію на батьківський дім.

Василь Берко, лікар, науковець. поет (м. Вінниця)

 06.04 – 170 років тому народився **Доманевський Станіслав Вільгельмович** (06.04.1852, с. Іванківці Ямпільського повіту, нині Вінницької обл. – 10.09.1919, м. Житомир), лікар, громадський діяч.

Навчався у Немирівській і Житомирській гімназіях. Закінчив медичний факультет Київського університету Св. Володимира (1874). Оселившись у м. Житомир, працював терапевтом місцевого шпиталю, розпочав широку приватну практику. Тривалий час працював лікарем місцевої католицької семінарії та Луцько-Житомирської дієцезії, домашнім лікарем єпископів Ц. Любовідського та К. Недзялковського. Був одним з найвідоміших лікарів у Житомирі. Найубогішим надавав медичну допомогу безкоштовно.

Входив до Житомирської міської думи, був членом правління, а згодом – головою Медичного товариства і товариства Червоного Хреста, одним з організаторів і директорів Музичного товариства, постійним опікуном місцевої музичної школи. З часом, коли стан здоров'я (хронічна астма) не дозволяв йому займатися інтенсивною лікарською практикою, все більше часу присвячував місцевим інституціям самоврядування. Упродовж багатьох років був директором, а згодом – головою міського товариства страхування від пожеж і міського кредитного товариства. Після запровадження земського самоврядування (1906) постійно обирався від міської думи повітовим і губерньським земським радником. Очолював житомирську польську громаду. З початком Першої світової війни допомагав біженцям з Королівства Польського.

Література

1. Доманєвський (Domaniewski) Станіслав Вільгельм // Відомі поляки в історії Вінниччини : біогр. слов. / В. Колесник. – Вінниця, 2007. – С. 181.

 14.04 – 85 років тому **(14.04.1937)** у Вінниці було відкрито пологовий будинок на 39 ліжок, нині комунальне некомерційне підприємство «Вінницький міський клінічний

пологовий будинок № 2», спеціалізований лікувально-профілактичний заклад, в якому надається цілодобова ургентна допомога вагітним, породіллям, новонародженим та гінекологічним хворим. Пріоритетним напрямком роботи колективу Вінницького міського клінічного пологового будинку № 2 є сприяння сімейним та партнерським пологам.

Література

1. [80 років тому у м. Вінниця відкрився пологовий будинок № 2] // Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 2017 року : хронол. довід. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. – Вінниця, 2016. – С. 27.
2. Заозерна Л. Тепер вінницькі чоловіки можуть прийняти пологи у власних дружин: [про вінниц. полог. будинок № 2] / Л. Заозерна // 33-й канал. – 2004. – 4 лют. – С. 4.
3. Комунальне некомерційне підприємство «Вінницький міський клінічний пологовий будинок № 2» [Електронний ресурс] // Вінницька міська рада: [офіц. сайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/3jzbzyk> (дата звернення: 02.09.2021), вільний. – Назва з екрана.

Травень

Не хочу жити спомином.
А бути хочу поруч.
Нехай веселим гомоном
Прийдеш в ранкову пору.

Прийдеш нехай надією,
І радістю прийдеш.
А потім станеш мрією
Біля весняних веж.

<i>Валерій Лазаренко, поет (м. Вінниця)</i>

✚ 02.05 – 55 років тому народилася **Махнюк Валентина Михайлівна** (02.05.1967, с. Клембівка Ямпільського р-ну Вінницької обл.), гігієністка, докторка медичних наук (2016).

Закінчила Дніпропетровський медичний інститут, Національну академію державного управління при Президентові України (Київ, 2005). Працювала завідувачкою відділення гігієни дітей та підлітків Вінницької обласної СЕС (1992–2000); головною спеціалісткою (2000–2001), заступницею начальника (2001–2003) Головного санітарно-епідеміологічного управління МОЗ України; начальницею відділу впровадження санітарних заходів Департаменту державного санітарно-епідеміологічного нагляду МОЗ України (2003–2005). З 2005 р. – в Інституті громадського здоров'я НАМНУ; з 2008 р. – завідувачка лабораторії гігієни планування населених місць. Одночасно з 2009 р. викладає у Національній медичній академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика (обидва – м. Київ).

Наукові дослідження: гігієна планування та забудови населених місць; охорона навколишнього природного середовища, громадське здоров'я. Авторка та співавторка понад 200 наукових праць, у т. ч. 5 монографій, остання з яких «Нові гігієнічні підходи до сучасного містобудування в Україні» (Київ, 2021) нагороджена дипломом Національної академії наук вищої освіти України за I місце в номінації «Найкраща монографія». Розробила понад 20 інструктивно-методичних документів санітарного законодавства,

10 окремих розділів до проєктів Законів України з питань гігієни планування населених пунктів, 5 проєктів постанов Кабінету Міністрів України, 7 Державних санітарних правил і норм та 17 Державних будівельних норм.

Відзначена Почесними грамотами Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, МОЗ України й Президії НАМН України.

Література

1. Горваль А. К. Махнюк Валентина Михайлівна / А. К. Горваль // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2018. – Т. 19 : Малиш – Медицина. – С. 556–557 : фот.
2. Махнюк Валентина Михайлівна [Електронний ресурс] // Видавництво Логос Україна : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/3BosaJq> (дата звернення: 22.08.2021), вільний. – Назва з екрана.

🇺🇦 **02.05 – 120 років** тому народився **Щупак Натан Борисович** (02.05.1902, містечко Липовець, нині місто Вінницької обл. – ?), терапевт, доктор медичних наук, професор (1950).

Закінчив Київський медичний інститут (1927) та аспірантуру (1931) при кафедрі факультетської терапії того самого інституту, де відтоді працював асистентом під керівництвом академіка М. Д. Стражеска (1931–1939). Учасник Другої світової війни. Впродовж 1949–1966 рр. – завідувач кафедри факультетської терапії Чернівецького медичного інституту (нині Буковинський державний медичний університет).

Напрями наукових досліджень: вивчення хронічного гепатиту, актуальних питань фтизіатрії та ендокринології; проблеми організації терапевтичної служби Буковини.

Автор 80 наукових праць, зокрема, монографій: «Хвороба Боткіна» (1948); «Лямбліоз кишківника та жовчовивідних шляхів» (1952); «Позалегеновий туберкульоз у клініці внутрішніх хвороб» (1962), «Харчування хворої людини» (1973), «Харчування при хронічних захворюваннях печінки і жовчних шляхів» (1975), «Харчування і здоров'я людини» (1977) та ін.

Нагороджений орденами Червоної Зірки (1943), Вітчизняної війни II (1944) та I (1945) ступенів, медалями «За бойові заслуги», «За оборону Кавказу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», значком «Відміннику охорони здоров'я». Його ім'я внесено до галереї фундаторів наукових шкіл Буковинського державного медичного університету, в якому також засновано студентську стипендію його імені.

Література

1. Щупак Натан Борисович [Електронний ресурс] // Асоціація випускників Буковинського державного медичного університету : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/3lDyBFL> (дата звернення: 05.08.2021), вільний. – Назва з екрана.
2. Щупак Натан Борисович : (до 100-річчя від дня народж.) : біогр. нарис / В. П. Пішак, П. М. Ляшук, Б. І. Шевченко, А. П. Аніпко. – Чернівці, 2002. – 42 с.
3. Щупак Натан Борисович // Пішак В. П. Професори Буковинського державного медичного університету (1944–2009) / В. П. Пішак, Ю. Т. Ахтемійчук, О. І. Івашук. – Чернівці, 2009. – С. 169.

 03.05 – 80 років тому народився **Гнатенко Юрій Павлович** (03.05.1942, с. Комсомольське, нині с. Махнівка Хмельницького р-ну Вінницької обл.), фізик, доктор фізико-математичних наук (1992), професор (1993).

Закінчив Львівський університет (1965). Працював у Науково-організаційному відділі Президії АН УРСР (1970–1974). З 1974 р. – в Інституті фізики НАНУ (м. Київ): упродовж 1978–1996 рр. – вчений секретар, водночас з 1987 р. – керівник лабораторії оптичних властивостей кристалів (з 1996 р. – відділ оптики та спектроскопії кристалів). Досліджує енергетичну структуру та динаміку елементарних збуджень у напівпровідникових кристалах з урахуванням їх реальної структури (дефектів, домішкових атомів тощо).

Вперше експериментально дослідив формування, температурну та часову еволюцію локалізованих екситонних магнітних поляронів в спіновому склі стосовно температур близьких до температури заморожування спінів. Вперше розробив фізичні основи створення нових матеріалів для ближньої ІЧ-області спектру, фоточутливість яких ґрунтується на фотоіонізації сильнолокалізованих електронів із збуджених домішкових станів в зону провідності та які є перспективними для різноманітних оптичних та біомедичних застосувань, в т. ч. для отримання тривимірних зображень біологічних об'єктів на глибині до 1 см та дослідження еволюції живої біологічної тканини. Принципово новими є результати його досліджень динаміки екситонів в нанокластерах PbI_2 ,

придатних для розробки на їх основі неохолоджуваних сцинтиляційних детекторів радіаційного випромінювання для отримання рентгенівського зображення в медичній радіології та при неруйнівному контролі якості різних матеріалів.

Література

1. Бродин М. С. Гнатенко Юрій Павлович / М. С. Бродин // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2006. – Т. 5 : Вод – Гн. – С. 701 : фот.
2. Гнатенко Юрій Павлович [Електронний ресурс] // Інститут фізики : Національна академія наук України : вебсайт. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/3lh6uyv6> (дата звернення: 05.08.2021), вільний. – Назва з екрана.

 05.05 – 75 років тому народилася **Порохняк-Гановська Людмила Андріївна** (05.05.1947, м. Вінниця), докторка медичних наук (1989), професорка (1991), українська громадська діячка.

Закінчила Тернопільський медичний інститут (1970). Упродовж 1988–1991 рр. – завідувачка кафедри фізіології Харківського фармацевтичного інституту. З 1992 р. проживає в м. Київ. Завідувачка лабораторії радіопротекторних засобів Наукового Центру радіаційної медицини (1992–2002).

Авторка близько 200 наукових статей, 52 авторських свідоцтв та патентів. Починаючи з 1990 р. розробляла радіопротекторні засоби та харчові добавки.

Голова Національної ради жінок України (з 2014 р.). У вересні 2012 р. була обрана експерткою з питань

здоров'я Міжнародної Ради жінок. Керівниця проєкту ООН «Суспільство проти СНІДу» в 1997–1998 рр., який був визнаний одним з найкращих проєктів року. Співпрацює з організацією «Лікарі Чорнобиля». Одна з ініціаторів та засновників руху «Зупинимо туберкульоз разом».

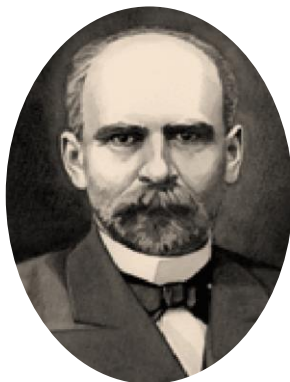
Нагороджена орденом Княгині Ольги III ступеня (1999).

Література

1. Ганіткевич Я. Історія української медицини в датах та іменах / Я. Ганіткевич. – Львів, 2004. – 368 с. – Про Л. А. Порохняк-Гановську. С. 206, 323.
2. Ружин З. З любов'ю до України – професор Людмила Порохняк-Гановська [Електронний ресурс] / Ружин // Справи сімейні : Всеукр. газета: [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/3sBbxJb> (дата звернення: 22.08.2021), вільний. – Назва з екрана.

 16.05 – 155 років тому народився **Ракочі Анатолій Григорович** (16.05.1867, м. Могилів Подільської губернії, нині м. Могилів-Подільський Вінницької обл. – 08.12.1922, м. Київ), фізіолог, біохімік, доктор медицини (1912).

Після закінчення медичного факультету Київського університету Св. Володимира (1895) працював ординатором пропедевтичної клініки університету; у Київській лікарні для чорноробів; у лікарні Св. Софії в м. Сміла. Зробив вагомий внесок у вивчення флори Київської та Чернігівської губерній:

вільний час присвячував екскурсіям у природу. Протягом 1897–1902 рр. збирав та укладав рослини в гербарій. У 1900 р. опублікував працю «О растительности некоторых болот Черниговской губернии» (1900). Зібрані ним гербарії зберігаються в Уманському національному університеті садівництва.

Протягом 1916–1918 рр. працював на посаді завідувача кафедри біохімії Казанського університету, де розпочав проводити дослідження в галузі вітамінології та ензимології. Упродовж 1918–1922 рр. був завідувачем кафедри фізіологічної хімії Київського університету, водночас викладав хімію на медичному відділенні Вищих жіночих курсів.

Основні напрямки наукових досліджень: біохімія травлення, ферментативні процеси і властивості ферментів. Першим з вітчизняних вчених досліджував проблему вітамінів, здійснив перевіірочні експерименти й опублікував оглядову працю з цього питання. Автор першого вітчизняного посібника з біохімії «Практикум з біохімії» та ін.

Похований на території Державного історико-меморіального Лук'янівського заповідника (Лук'янівського цивільного кладовища) у м. Київ (ділянка № 13-2).

Література

1. Історія [кафедри біохімії ННЦ «Інститут біології та медицини», згадується А. Г. Ракочі] [Електронний ресурс] // Навчально-науковий центр «Інститут біології та медицини» Київського національного університету ім. Т. Шевченка : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/3Djbupm> (дата звернення: 22.08.2021), вільний. – Назва з екрана.

2. Ракочі Анатолій Григорович (1897–1922) // Медицина в Україні : біобібліогр. слов. / Нац. наук. мед. б-ка України ; наук. керівник Р. І. Павленко ; авт.-упоряд.: С. М. Булах [та ін.]. – Київ : СПД Коляда О. П., 2012. – Вип. 2 : Друга половина XIX – початок XX століття. Літери Л – С. – С. 196–197. – (Медична біографістика). – Бібліогр. в кінці ст.
3. Чорна Г. Гербарні збори кінця XIX – початку XX ст. із теренів України в гербарії Уманського національного університету садівництва (УМ) : [є про гербар. збори А. Г. Ракочі на території Київ. і Чернігів. обл.] / Г. Чорна, Т. Мамчур // Вісник Львівського університету. Серія біологічна. – 2018. – Вип. 78. – С. 150–158. – Електрон. версія. – Режим доступу: <https://bit.ly/3Djbupm>.

 19.05 – 55 років тому народився **Жбадинський Микола Іванович** (19.05.1967, смт Дашів Іллінецького, нині Вінницького р-ну Вінницької обл. – 28.11.1986), санітарний інструктор, учасник війни в Афганістані.

Закінчив Дашівську середню школу та Тульчинське культосвітнє училище на Вінниччині. Працював в с. Сорока Іллінецького р-ну в сільському будинку культури. Іллінецьким райвійськкоматом 30.10.1985 р. був призваний до Радянської армії. В Республіці Афганістан – з серпня 1986 р. Служив санітарним інструктором медичного пункту десантно-штурмового батальйону в м. Кандагар. Військове звання: молодший сержант. Під час бою 25.11.1986 р. надавав медичну допомогу пораненим. Підбираючись до одного із них, знищив вогневу точку душманів. У цьому бою був важко поранений. Помер від

важкої рани в шпиталі. Похований в смт Дашів. Посмертно нагороджений орденом Червоної Зірки. На приміщенні школи, де навчався герой, встановлено меморіальну дошку.

Література

1. Жбадинський Микола Іванович [Електронний ресурс] // Вінницький інформаційний портал : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/3iAgUot> (дата звернення: 10.08.2021), вільний. – Назва з екрана.
2. Жбадинський Микола Іванович [Електронний ресурс] // Черные тюльпаны: [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/3xxk9Bf> (дата звернення: 10.08.2021), вільний. – Назва з екрана.

🇺🇦 **19.05 – 100 років** тому народилася **Степанківська Галина Костянтинівна** (19.05.1922, с. Старий Пиків, нині с. Пиків Хмельницького р-ну Вінницької обл. – 12.03.2017, м. Київ), акушерка-гінекологиня, докторка медичних наук (1967), професорка (1970). Під час Другої світової війни працювала у фронтовому евакуаційному шпиталі. Закінчила Київський медичний інститут (1946), клінічну ординатуру при Науково-дослідному інституті охорони материнства й дитинства, нині Інститут педіатрії, акушерства і гінекології НАМН України. Працювала старшою науковою співробітницею, доценткою, завідувачкою (1974–1991), згодом – професоркою кафедри акушерства і гінекології № 1 Національного медичного університету

імені О. О. Богомольця. Підготувала понад 50 дисертантів, в т. ч. 10 докторів медичних наук.

Основні напрямки наукових досліджень: особливості фізіологічних і патологічних станів скоротливої діяльності матки, перинатологія, онкогінекологія. Однією з перших вивчила патогенез, діагностику і тактику при переношеній вагітності. Авторка понад 400 наукових праць, серед яких 22 монографії, підручники з акушерства та гінекології, 13 авторських свідоцтв на винаходи.

Була головою наукового товариства акушерів і гінекологів України (1974–1992), членкинею правління Асоціації акушерів-гінекологів України, Європейської асоціації акушерів-гінекологів.

Заслужена діячка науки і техніки України (1987). Нагороджена орденами Вітчизняної війни II ступеня, Трудового Червоного Прапора, «За мужність» III ступеня, нагрудним знаком «Знак Пошани», багатьма медалями та ін. державними нагородами. За наукову розробку, організацію та впровадження системи санаторно-курортного оздоровлення і лікування вагітних в Україні їй присуджено Державну премію України в галузі науки і техніки.

Література

1. Галина Констянтинівна Степанківська // Журнал Нац. акад. мед. наук України. – 2017. – Том 23, № 1/2. – С. 157.
2. Галина Костянтинівна Степанківська // Медичні кадри. – 2012. – 31 трав. (№ 9/10). – С. 9.
3. Пам'яті Галини Костянтинівни Степанківської // Акушерство. Гінекологія. Генетика. – 2017. – Т. 3, № 1. – С. 85.

4. Галина Костянтинівна Степанківська : (некролог) // Журнал Нац. акад. мед. наук України. – 2017. – № 1/2. – С. 157.

🇺🇦 **25.05 – 125 років**
тому **(25.05.1897)** була
освячена та урочисто
відкрита Вінницька
окружна лікарня для
душевнохворих

Волинської, Київської та
Подільської губерній (**нині комунальне некомерційне
підприємство «Вінницька обласна клінічна
психоневрологічна лікарня ім. академіка О. І. Ющенка
Вінницької обласної Ради»**). Збудована за спеціальним
проектом, за розмірами і оснащенням була одним із
найбільших лікувальних закладів Російської імперії.

Література

1. Вінницька обласна клінічна психоневрологічна лікарня ім. академіка О. І. Ющенка // Болюх Б. А. Історія рентгенологічної та радіологічної служби у Вінниці / Б. А. Болюх, О. Г. Костюк, Г. О. Коханова. – Вінниця, 2020. – С. 112–116.
2. Денисова Л. М. Вінницька обласна психоневрологічна лікарня ім. академіка О. Ющенка / Л. М. Денисова, Т. Р. Кароева, О. Ю. Федоришен // Пам'ятки історії та культури Вінницької області. Вінниця / А. В. Войнаровський [та ін.]. – Вінниця, 2016. – С. 114–116.
3. Клочко В. Вінницька психоневрологічна лікарня ім. акад. О. І. Ющенка. 1897–1997 : (іст. нарис) / В. Л. Клочко. – Вінниця : Віноблдрукарня, 1997. – 136 с. : іл.
4. Освящение церкви и зданий Винницкой лечебницы для душевнобольных // Подол. епарх. ведомости. – 1897. – № 23. – С. 569–577.

5. Освящение церкви и зданий Винницкой лечебницы для душевнобольных // Подол. епарх. ведомости. – 1897. – № 23. – С. 569–577.

✚ **31.05 – 120 років** тому народився **Ходорков Липа Аврумович** (31.05.1902, м. Могилів-Подільськ, нині м. Могилів-Подільський Вінницької обл. – 17.06.1981, м. Ленінград, нині м. Санкт-Петербург, РФ), військовий лікар, генерал-майор медичної служби (1943).

Закінчив Київський медичний інститут (1927). З 1929 р. – у Червоній армії: лікар полку, начальник військового шпиталю, санітарного відділу корпусу, Орловського військового округу (1939). Учасник бойових дій на Халхин-Голі, Радянсько-фінської війни (1939–1940). Начальник відділу (1940), начальник Центрального санітарного управління Червоної армії (1941–1947). З 1950 р. – начальник санітарного управління Прибалтійського військового округу (1950–1961), начальник факультету Військово-медичної академії (1961–1964). З 1964 р. – начальник військової кафедри Рязанського медичного інституту. Звільнений у відставку 23.09.1965 р.

Нагороджений двома орденами Леніна (1944; 1955), Кутузова II ступеня (1945), трьома орденами Червоного Прапора (1942; 1945; 1950), двома орденами Червоної Зірки (1939; 1944), медалями «За оборону Москви», «За перемогу над Японією», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За бойові заслуги» (1940), ін. нагородами.

Похований на Богословському кладовищі у м. Санкт-Петербург.

Література

1. Ходорков Липа Авраумович [Електронний ресурс] // Память народа, 1941–1945 : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/388OtaY> (дата звернення: 22.08.2021), вільний. – Назва з екрана.
2. Ходорков Липа Авраумович (1902–1981) [Електронний ресурс] // JEWMIL : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/2XDEb0E> (дата звернення: 22.08.2021), вільний. – Назва з екрана.
3. Ходорков Липа Аврумович // Могилевчане. – Вінниця : Нілан-ЛТД, 2016. – С. 80.
4. Ходорков Липа Аврумович [Електронний ресурс] // Циклопедия : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/2Wfdm2a> (дата звернення: 22.08.2021), вільний. – Назва з екрана.

Червень

ВІННИЦЬКЕ ЛІТО

В'юнка берізка перед містом.
У зелені озер всі снасті.
Б'є трясогузка, – з нею сом
ніяк не може вгамуватись.

Вітер розбурхає болота.
День – наче диво, а на сонці
серед озер одна голота
пливе, неначе мара в топці.

Акації у пінних мурах.
І перед ними дзьоро круку.
Загублена тремка бандура.
В очах кацурики від звуку.

З перлини вислизнула геть,
зірвалась щука і в момент
шуть в озеро. Бандурі – смерть.

Сергій Негода, поет, педагог (м. Вінниця)

 03.06 – 75 років тому народився **Миронюк Володимир Олександрович** (03.06.1947, с. Могилівка Жмеринського р-ну Вінницької обл.), оториноларинголог, заслужений лікар України, організатор охорони здоров'я.

Закінчив Львівський медичний інститут (1971). Працював лікарем-отоларингологом у Жмеринській залізничній лікарні (1974–1976), був призначений інспектором (1976), а згодом – завідувачем планово-фінансового сектору обласного відділу охорони здоров'я. Працював заступником головного лікаря з організації хірургічної допомоги Вінницької обласної клінічної лікарні ім. М. І. Пирогова. У 1999 р. став першим заступником, а впродовж 2002–2005 рр. очолював Вінницьке обласне управління охорони здоров'я.

Розробив систему позабюджетного фінансування, відпрацював близько 25 напрямів надходження позабюджетних коштів для потреб охорони здоров'я населення області. Пріоритетними напрямками його діяльності були охорона здоров'я материнства та дитинства, зниження захворюваності на туберкульоз, впровадження сімейної медицини.

Нагороджений орденом «Знак Пошани», Почесною Грамотою Кабінету Міністрів України.

Література

1. Голяченко О. М. Володимир Миронюк / О. М. Голяченко // Лікарі Вінниччини. – Тернопіль, 2004. – С. 65–68.

2. Миронюк Володимир Олександрович // Україна медична : довід.-біограф. вид. / упоряд. В. В. Болгов. – Київ, 2004. – Вип. 2. – С. 17.
3. Чорна Г. Управлінська доля лікаря Миронюка / Г. Чорна // Подолія. – 2003. – 12 груд. – С. 13; // Ядро інтелігентності. – Вінниця : Подолія, 2004. – Т. 2. – С. 303–309.

🚩 **07.06 – 145 років** тому

народилася **Косач-Кривинюк Ольга Петрівна** (псевдонім Олеся Зірка; 26.05(07.06).1877, м. Новоград-Волинський Волинської губернії, нині Житомирської обл., за ін. даними 20 липня (за старим стилем) 1876, м. Луцьк Волинської губернії – 11.11.1945, м. Авгсбург, Німеччина), земська лікарка, письменниця,

перекладачка, фольклористка, етнографиня. Закінчила з золотою медаллю Київську жіночу гімназію (1897), Вищі жіночі медичні курси у м. Санкт-Петербург (1906) – єдиний навчальний заклад у Російській імперії на той час, де жінка могла здобути вищу медичну освіту. Упродовж 1910–1921 рр. мешкала з родиною у с. Лоцманська Кам'янка (нині у межах м. Дніпро), працювала у Катеринославській губернській земській управі земською лікаркою-ординаторкою патронажу. Опікувалася психічнохворими дітьми та дітьми-сиротами, проводила амбулаторний прийом хворих. На двоколлі (однокінний відкритий екіпаж на двох колесах) об'їжджала села Катеринославського та Новомосковського повітів. Підбирала сім'ї для віддавання на виховання сиріт і покинутих дітей. Про мрію Ольги надавати медичну

допомогу сільському населенню писала її сестра Леся Українка відомому громадському й політичному діячеві, другу родини Михайлу Павлику: «Скільки мені відомо, вона марить про медичну діяльність десь по селах на Україні». У школі с. Лоцманська Кам'янка організувала притулок для дітей-сиріт, гурток вишивання і ткацьку майстерню.

Восени 1921 р. сім'я Кривинюків перебралася до м. Могилів-Подільськ (нині Могилів-Подільський Вінницької обл.), де проживала з родиною її сестра Ізидора Косач-Борисова та її мати Олена Пчілка. Тут Ольга Петрівна працювала вчителькою української мови та літератури в трудовій школі міста (1923–1924).

У 1924 р. родина Кривинюків з Оленою Пчілкою перебралася до Києва, де Ольга працювала вчителькою української мови, з 1929 р. — у медичній бібліотеці бібліографинею-референткою. Під час Другої світової війни родина Косачів перебувала в окупованому Києві. У грудні 1943 р. Ольга Петрівна виїхала з міста і в 1944 р. опинилася в м. Прага. Звідти переїхала до Німеччини. Після численних поневірянь померла від тяжкої хвороби в таборі для переміщених осіб у м. Авсбург. На її могильному камені є напис: «Зоре моя! Твоє світло повік буде ясне!» Нині утримання могили оплачує її онука, Оксана Закидальська з Торонто (Канада), у якої зберігаються рештки архіву родини Кривинюків.

У містах Дніпро та Вінниця на честь Ольги Косач-Кривинюк названі вулиці. Працівники Державного архіву Вінницької обл. з нагоди 150-річчя Лесі Українки в

лютому 2021 р. влаштували документальну онлайн-виставку про перебування родини Косачів, у т. ч. Ольги Косач-Кривинюк на Вінниччині. До 100-річчя від дня народження Лесі Українки в США було видано книгу (посмертно), капітальну працю всього життя Ольги Косач-Кривинюк на 926 сторінках: «Леся Українка: хронологія життя і творчості» (Нью-Йорк, 1970).

Література

1. До Дня рідної мови та 150-річчя від дня народження Лесі Українки [Електронний ресурс] : [темат. онлайн-виставка документів] // Державний архів Вінницької області : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/3j5Tfwu> (дата звернення: 22.08.2021), вільний. – Назва з екрана.
2. Подолинний А. М. Косач-Кривинюк Ольга Петрівна / А. М. Подолинний // Вінниччина фольклорна : довідник / уклад.: А. М. Подолинний, Т. О. Цвігун. – Вінниця, 2004. – С. 40–41.
3. Подолинний А. Улюблениця Лесі Українки : до 135-річчя від дня народження О. Косач-Кривинюк / А. Подолинний // Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 2012 року : хронол. довід. / ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. – Вінниця, 2011. – С. 123–126.
4. Чабан М. П. Просвітянка Ольга Косач-Кривинюк – земський лікар на Катеринославщині : (до 140-річчя від дня народж.) / М. П. Чабан, З. І. Шевцова, В. В. Гапонов // Гастроентерологія. – 2018. – Т. 52, № 3. – С.186–194. – Електрон. версія. – Режим доступу: <https://bit.ly/385oVvB>.
5. Янишин Б. М. Косач-Кривинюк Ольга Петрівна / Б. М. Янишин // Енциклопедія історії України : у 8 т. / гол. кол. В. А. Смолій. – Київ, 2008. – Т. 5 : Кон – Кю. – С. 207–208.

✚ **08.06 – 105 років** з часу відкриття (1917) Пироговської лікарні у м. Вінниця, однієї з найбільших лікарень у Подільській губернії (закладена у листопаді 1910 р.), **нині обласна клінічна лікарня ім. М. І. Пирогова.** Створена завдяки клопотанню Вінницького товариства лікарів. Головним ініціатором створення лікарні був хірург Л. І. Малиновський.

У 1910 р. було закладено камінь з пам'ятним написом, де пізніше встановлено бюст М. І. Пирогова.

У 1914 р. будівництво приміщення було закінчено, але Перша світова війна затримала відкриття лікарні. Освячення добудованих корпусів відбулось навесні 1917 р.

Література

1. Вінницькій обласній клінічній лікарні ім. М. І. Пирогова – 90 років : матеріали з історії лікарні / голов. ред. П. М. Гунько. – Вінниця : Віноблдрукарня, 2007. – 114 с. : іл.
2. Макарова О. Головній лікарні області – 90 років / О. Макарова // Вінниц. газета. – 2007. – 23 жовт. (№ 130). – С. 2.
3. На рубежі сторіччя : матеріали з історії Вінниц. обл. клінічної лікарні ім. М. І. Пирогова / голов. ред. П. М. Гунько. – Вінниця : Віноблдрукарня, 1997. – 108 с. : іл.

✚ 14.06 – 155 років тому народився **Волянський Олісій (Єлисей) Іванович** (псевдонім О. Срібний; 14.06.1867, Подільська губернія – 1930, за ін. даними 1932, м. Одеса), доктор медицини, військовий лікар (хірург, фахівець з внутрішніх захворювань), генерал, громадський діяч, філантроп.

Закінчив Немирівську гімназію на Вінниччині із золотою медаллю (1885). Того самого року вступив до Військово-медичної академії, яку закінчив у 1890 р. та 16 грудня був призначений молодшим лікарем в 14-ту артилерійську бригаду. У 1892 р. був переведений в Ізмаїльський резервний батальйон, у 1896 р. – в 2-й Ковенський кріпосний полк. У 1898 р. взяв участь в заснуванні благодійного «Товариства імені Т. Г. Шевченка для допомоги нужденним уродженцям Південної Росії, що вчаться у вищих навчальних закладах Санкт-Петербурга». Був скарбником петербурзької української громади. Мав

титул надвірного радника. Іспити на ступінь доктора медицини склав у 1891 р. Захистив дисертацію на тему : «К вопросу о нарывах печени». Наприкінці XIX – на початку XX ст. мешкав в м. Одеса, входив до місцевої української громади. Служив молодшим лікарем 59-го піхотного полку. У 1901 р. переїхав з родиною до м. Керч, де служив головним лікарем

*Лікар О. І. Волянський з родиною.
Керч. 1913 р.*

військового лазарету Чорноморського флоту та безкоштовно надав медичну допомогу всім, хто до нього звертався. Брав участь у Російсько-японській війні 1904–1905 рр.

Його ім'я було зазначене в переліку жертводавців на спорудження пам'ятника Т. Г. Шевченкові в Києві. Одним з пацієнтів Волянського був відомий письменник Максиміліан Волошин. Був організатором і першим головою ради української громади у м. Керч (з 1917 р.). У середині 1917 р. був підвищений у званні до генерала. Навесні 1918 р. лазарет у Керчі було закрито, а родину Волянських виселено з помешкання. Відправивши дружину та дітей до Одеси, був змушений певний час переховуватись у друзів у Києві, після чого сам перебрався до Одеси, де тривалий час поневірявся без засобів до існування. Згодом працював дільничим лікарем в одеській поліклініці № 6. Мешкав на Великій

Арнаутській вулиці в будинку № 10. Був членом медичної секції Одеського наукового товариства при ВУАН.

Автор популярних книг з охорони здоров'я, зокрема перекладу українською мовою праці М. Лебедєва «Розмноження» (Одеса, 1923), праці «Баби-шептухи та лікар» (Харків, 1924), брошури «Наука про здоров'я: як треба жити, щоби здоровим бути й довше прожити» (1925). Був одним із редакторів «Медичного російсько-українського словника» В. Кисельова (Одеса, 1928).

Помер у крайніх злиднях від раку легенів (діагноз встановив самостійно).

Література

1. Волянський Олісій Іванович [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: (дата звернення: 22.08.2021), вільний. – Назва з екрана.
2. Зленко Г. Д. Волянський Олісій (Єлисей) Іванович / Г. Д. Зленко // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2006. – Т. 5 : Вод – Гн. – С. 148.
3. Конашевич С. Доктор Єлисей Волянський – голова української громади Керчі (1917–1918 рр.) / С. Конашевич // Крим. світлиця. – 2020. – 5 черв. (№ 11). – С. 7.
4. Curriculum vitae : [коротка біогр. довідка про Є. І. Волянського] // Волянскій Е. И. Къ вопросу о нарывахъ печени : дис. на степень д-ра медицины Е. И. Волянскаго / Е. И. Волянскій ; цензор: Н. А. Вельяминовъ, С. С. Боткинъ, Н. И. Кусковъ. – С.-Петербургъ : Тип. А. Якобсона Насл., В. О. 7 л. 4, 1898. – 66 с. : табл. ; 23,5x15x0,5. – (Серія докторських диссertaцій, допущенныхъ къ защитѣ въ Императорской Военно-Медицинской Академіи въ 1897–1898 году ; № 33). – [С. 67].

Липень

ЩАСТЯ

Я чекаю щастя, наче літа –
Тільки б не розхлюпати тепло, –
Щоб у слово перелить зуміти
Радість, яка губить всяке зло.
Усмішки, як сонячне проміння,
Будять віру в дивосвіт добра.
Ось ще трохи праці і терпіння,
То й настане радощів пора.

Олександра Бурбело, поетеса, м. Вінниця

 09.07 – 100 років тому народився **Кульчицький Костянтин Іванович** (09.07.1922, м. Миколаїв – 18.11.1997, м. Київ), топографоанатом, хірург, доктор медичних наук (1962), професор (1979), академік АПНУ (1979).

Учасник Другої світової війни. Закінчив Київський медичний інститут (1944), де відтоді й працював (нині Національний медичний університет імені О. О. Богомольця), впродовж 1963–1994 рр. – завідувач кафедри оперативної хірургії і топографічної анатомії. Очолював Наукове товариство анатомів, гістологів і ембріологів України (1964–1997).

Наукові дослідження: кровопостачання й іннервація органів грудної і черевної порожнини у нормі та при патології; мінливість морфологічних структур серцевої стінки внаслідок патології й хірургічна корекція патологічних змін. Співавтор підручника «Оперативная хирургия и топографическая анатомия» (Київ, 1989; українською мовою – Київ, 1994; 2010).

Брав участь у ребальзамуванні тіла М. Пирогова та реконструкції музею-садиби «Вишня» у Вінниці. Автор книги «Н. И. Пирогов в усадьбе Вишня» (Київ, 1981) та «М. І. Пирогов. Його життя і діяльність в Україні» (Полтава, 1995).

Заслужений діяч науки УРСР (1981). Лауреат Державної премії УРСР у галузі науки і техніки (1983), премії ім. О. Богомольця АН УРСР (1986).

Похований на Байковому цвинтарі в м. Київ.

Література

1. Ковальський М. П. Кульчицький Костянтин Іванович / М. П. Ковальський, О. О. Маркевич // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2016. – Т. 16 : Куз – Лев. – С. 130 : фот.
2. Костянтин Іванович Кульчицький (до 75-річчя з дня народж.) // Вісник морфології. – 1997. – Т. 3, № 1. – С. 66.
3. Пам'яті академіка Костянтина Івановича Кульчицького // Вісник морфології. – 1997. – Т. 3, № 2. – С. [70].

10.07 – 80 років тому народилася **Уманець-Тереля Олена Тимофіївна** (10.07.1942, на Вінниччині – 2004, м. Торонто (Канада), лікарка-гінекологиня, популяризаторка українського фольклору, дисидентка, українська громадська діячка.

Закінчила Київський медичний інститут (1966). Співала в міжвузівському студентському мандрівному фольклорно-етнографічному хорі «Жайворонок». Працювала у м. Куvandик Оренбурзької обл. (1966–1969). Повернувшись в Україну, працювала гінекологом у залізничній лікарні м. Конотоп на Сумщині. Приїздила звідти на репетиції «Жайворонка», а коли його ліквідували – в хор «Гомін» під орудою Л. Ященка (у 1971 р. хор був заборонений як «націоналістичний», а його учасники переслідувалися). Поширювала самвидав. Депортована з України у 1987 р. Переїхала з сім'єю в м. Торонто. Брала участь в українських громадських організаціях.

Література

1. Ганіткевич Я. Уманець-Тереля Олена Тимофіївна / Я. Ганіткевич // Українські лікарі : біобібліогр. довідник /

Я. Ганіткевич, П. Пундій ; наук. ред. Л. Пиріг. – Львів, 2008.
– Кн. 3. Учасники національно-визвольної боротьби й українського державотворення, репресовані та реабілітовані лікарі України. – С. 204.

2. Тереля Йосип Михайлович [Електронний ресурс] : [є про лікарку О. Т. Уманець-Терелю] // Дисидентський рух в Україні : віртуальний музей: [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/3AssBE3> (дата звернення: 20.09.2021), вільний. – Назва з екрана.

 16.07 – 125 років тому народився **Шкаравський Фауст Йосипович** (16.07.1897, с. Кукавка Подільської губернії, нині Могилів-Подільського р-ну Вінницької обл. – 1975), судово-медичний експерт, полковник медичної служби, кандидат медичних наук.

Закінчив Київський медичний інститут (1925). Працював у Києві судово-медичним експертом, згодом – старшим асистентом кафедри судової медицини медичного інституту й інституту удосконалення лікарів.

Учасник Другої світової війни. Брав участь в Сталінградській, Курській битвах, в Білоруській, Вісло-Одерській, Берлінській та ін. операціях. У м. Куп'янськ зробив 1500 експертиз, які дозволили зняти обвинувачення в членушкодженні з понад 1400 бійців Червоної армії. Його дослідження з патологічної анатомії (здійснив розтин понад 800 трупів), допомагали усувати лікарські помилки в процесі лікування поранених. Був призначений головним судово-медичним експертом військово-санітарного

управління 1-го Білоруського фронту. Наприкінці війни служив головним судово-медичним експертом Центрального, Білоруського фронтів і Групи окупаційних військ в Німеччині. Очолював експертну комісію з дослідження останків вождів Третього рейху і членів їхніх родин, у т. ч. Гітлера і Геббельса. Брав участь у комісії з розслідування злочинів нацистів у концетраційному таборі Майданек.

У повоснний час працював у Києві головним судово-медичним експертом Київського військового округу (1946–1962). Захистив кандидатську дисертацію «Изменения в легких и печени при смерти от утопления» (Київ, 1951).

Нагороджений двома орденами Червоної Зірки (1944; 1956), орденом Вітчизняної війни I ступеня (1945), медалями «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.» (1950), двома медалями «За бойові заслуги» (1943; 1951) та ін. державними нагородами.

Література

1. Шкаравский Фауст Иосифович [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/3CR9uoA> (дата звернення: 15.08.2021), вільний. – Назва з екрана.
2. Шкаравский Фауст Иосифович [Електронний ресурс] // Память народа, 1941–1945 : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/3iMrrNq> (дата звернення: 15.08.2021), вільний. – Назва з екрана.

 10 років тому (липень 2012) було відкрито лікувально-реабілітаційний центр **«ВінПрофіМед»**. Займається лікуванням захворювань опорного-рухового апарату та хворих неврологічного профілю. Фахівці медцентру **«ВінПрофіМед»** використовують у лікуванні та реабілітації хворих ексклюзивні медичні технології, новітні методики. Центр надає послуги: консультація травматолога, невролога; екстракорпоральна ударно-хвильова терапія, лазерна терапія; кінезіотейпінг; електрична стимуляція; лікувальний масаж, комплекс для відновлення рухливості суглобів та ін.

Література

1. Лікувально-реабілітаційний центр «ВінПрофіМед» [Електронний ресурс] : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Вінниця. – Режим доступу: <https://bit.ly/3fHsdtf>, вільний (дата звернення: 08.08.2021). – Заголовок з екрану.
2. ВінПрофіМед, лікувально-реабілітаційний центр [Електронний ресурс] // Лікарні : сервіс пацієнтів : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Вінниця, 2021. – Режим доступу: <https://bit.ly/3lWDvxN> (дата звернення: 08.08.2021), вільний. – Заголовок з екрану.

Серпень

ЗЛИВА

Жарт жартом, а це вже злива!
Ще й чується грім здалека.
Таки Перун має силу,
Перун та ще літня спека.
Природа немов святилище
Праслов'янського бога.
Полий, поливай же ще, –
Просить вербичка-небога.
А дощ шумить з переливами –
Грають крапель цимбали.
Шепчється з грушами, сливами,
Чи досить води, чи мало?

Олександра Бурбело, поетеса, м. Вінниця

✚ **04.08 – 70 років** тому народився **Коптюх Володимир Васильович** (04.08.1952, смт Теплик Вінницької обл. – 16.01.1992, м. Тернопіль), хірург, доктор медичних наук (1990).

Закінчив Тернопільський медичний інститут (1975), де відтоді й працював: з 1992 р. – доцент кафедри травматології, ортопедії і військово-польової хірургії. Досліджував проблеми оперативного й відновного лікування переломів шийки стегнової кістки. Автор і співавтор 96 наукових і навчально-методичних праць, 46 винаходів.

Література

1. Березовський О. І. Коптюх Володимир Васильович / О. І. Березовський // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2014. – Т. 14 : Кол-Кос. – С. 441 : фот.
2. Єдинак О. Коптюх Володимир Васильович / О. Єдинак // Тернопільський енциклопедичний словник : у 4 т. – Тернопіль, 2005. – Т. 2 : К – О. – С. 169.

✚ **10.08 – 100 років** тому (**10.08.1922**) в Харкові вийшов перший номер часопису «**Профілактична медицина**», один з провідних, найпоширеніших українських медичних часописів у галузі практичної медицини і гігієни, до складу редколегії якого входив Д. К. Заболотний, уродженець с. Чоботарка Крижопільського повіту, нині с. Заболотне Тульчинського р-ну на Вінниччині.

Література

1. Ганіткевич Я. Історія української медицини в датах та іменах / Я. Ганіткевич. – Львів, 2004. – Про часопис «Профілактична медицина». С. 83.

 30.08 – 235 років тому народився **Шлегель Іван Богданович** (19(30).08.1787, м. Рига – 20.09.1851, м. Санкт-Петербург, РФ), лікар, доктор медицини (1803), почесний лейб-медик (1829), дійсний статський радник (1831).

Медичну освіту вивчав у Німеччині. У віці 16 років захистив докторську дисертацію на тему: «Dissertatio inauguralis medica sistens scrutationem febris», і після її публічного захисту 10 вересня 1803 р. в Бамберзькому університеті був удостоєний вченого ступеня доктора медицини. Незважаючи на це, продовжив свої медичні студії в інших університетах Німеччини та у Відні. На запрошення тодішнього посла при австрійському дворі князя А. В. Куракіна приїхав на службу в Російську імперію. В Санкт-Петербурзі при Медико-хірургічній академії витримав екзамен на звання доктора і в 1808 р. став лікарем Естляндського мушкетерського полку (перейменованого невдовзі на 42-й Єгерський).

Брав участь в російсько-турецькій та війні 1812 р. Виявив самовідданий героїзм, надаючи медичну допомогу в найбільш небезпечних ділянках безпосередньо на полях боїв (брав участь у 30 боях). Зазнав контузій. У 1818 р. його було призначено помічником генерал-штаб-лікаря 2-ї армії. Невдовзі штаб армії було дислоковано у м. Тульчин, нині Вінницької області. Тут у березні 1821 р. виникло Південне товариство декабристів. Один із його керівників,

полковник П. Пестель винаймав помешкання у лікаря Шлегеля.

У 1820 р. отримав посаду дивізійного лікаря 16-ї піхотної дивізії. Однак, зважаючи на побажання головнокомандуючого 2-ю армією графа П. Х. Вітгенштейна, залишився при Головній квартирі. У 1828 р. був призначений на посаду головного лікаря 2-ї армії. Боровся з епідеміями чуми і холери. Згодом служив старшим лікарем в Ризькому і Московському шпиталях.

Упродовж 1838–1851 рр. І. Б. Шлегель – президент Імператорської медико-хірургічної академії в Санкт-Петербурзі. На цій посаді виявив себе реформатором та ініціатором корисних нововведень. Був прихильним до культури українського народу: у 40-ві рр. ХІХ ст. в МХА діяло українське студентське земляцтво, яке організувало український театр.

Був членом медичної ради Міністерства внутрішніх справ, членом Військово-медичного Вченого Комітету, Почесним членом Паризької медичної академії, Варшавської медичної ради, Віленської Медико-Хірургічної Академії, товариства російських і німецьких лікарів в Санкт-Петербурзі, Санкт-Петербурзького фармацевтичного товариства, Московського фізико-медичного товариства, Віденського медичного товариства та низки інших науково-медичних установ і товариств.

Автор статті «Про чуму» (1825). Уривки з його медичного журналу, який він вів протягом майже всієї своєї служби, надрукував доктор медицини, професор К. К. Зейдліц у своїй праці «Записки по части врачебных наук» (1844).

Нагороджений орденом Св. Володимира IV (1814) та II (1850) ступенів, Св. Анни II (1820) та I ступенів

(1846), Св. Станіслава II (1832) та I ступенів (1843), відзнакою за 40 років бездоганної служби.

Похований у м. Санкт-Петербург на Смоленському лютеранському цвинтарі.

Література

1. Ильин П. В. Новое о декабристах. Прощенные, оправданные и необнаруженные следствием участники тайных обществ и военных выступлений 1825–1826 гг. / П. В. Ильин. – Санкт-Петербург, 2004. – Про І. Б. Шлегеля. С. 490, 512–516, 560, 565, 568, 589, 628.
2. Подолинний А. Кобзареве коло на Поділлі : [є про І. Б. Шлегеля] / А. Подолинний // Вінниччина. – 2014. – 7 берез. (№ 18). – С. 10.
3. Чистович Я. А. Иван Богданович Шлегель / Я. А. Чистович. – Санкт-Петербург, 1852. – 420 с.

Вересень

Ти бачиш, любий, вже на дворі осінь,
З долонь ранкових вмитися попросить,
Спішить ще сонце променем вщипнути
І лист кленовий нам чолом змахнути.
Ти чуєш, любий, вже на дворі осінь,
Гіркий полин заплутався у просинь,
Читає списано-тереляні листки
Між нас дороги, кілометри і містки.
Ти знаєш, любий, вже на дворі осінь...
Прожитих днів складає доля стоси
І тулиться у митях сподівання
Хвилин найкращих нашого кохання.

Світлана Кринична, поетеса (м. Ладизжин)

 01.09 – 55 років
тому було відкрито
Бершадське медичне
училище (01.09.1967)
(згодом – медичний
коледж). Згідно Рішення
Вінницької обласної Ради

№ 803 «Про припинення Бершадського медичного коледжу шляхом приєднання до Вінницького медичного коледжу ім. акад. Д. К. Заболотного» 37-ї сесії 7-го скликання від 5 березня 2019 р. на базі майна Бершадського медичного коледжу утворено відокремлений структурний підрозділ – Бершадську філію Вінницького медичного коледжу ім. академіка Д. К. Заболотного.

Література

1. Гасюк В. Диплом підтверджено за кордоном : [про Бершад. мед. уч-ще] / В. Гасюк // Вінниччина. – 2003. – 27 трав.
2. Готуємось до ювілею : у 2017 році Бершадський медичний коледж буде відзначати своє 50-річчя : [темат. сторінка] // Вінниччина. – 2016. – 18 берез. (№ 21). – С. 4.
3. Оніщенко К. Професіоналізм і компетентність : [темат. сторінка до 50-річчя Бершад. мед. коледжу] / К. Оніщенко // Бершад. край. – 2017. – 16 черв.
4. Полуйчак О. Шлях у півстоліття : [до 50-річчя Бершад. мед. коледжу] / О. Полуйчак // Бершад. край. – 2017. – 31 берез.
5. Україна медична : довід.-біограф. вид. / упоряд. В. В. Болгов. – Київ : Укр. видавн. консорціум, 2004. – Вип. 2. – 226 с. – Про Бершад. мед. уч-ще. С. 66–67.

✚ **09.09 – 75 років** тому (1947) відкрито музей М. І. Пирогова у садибі на околиці Вінниці (нині **Національний музей-садиба М. І. Пирогова**).

До його складу увійшли будинок М. І. Пирогова, аптека, родинна церква-некрополь. У 1997 р. музею-садибі надано статус національного.

Література

1. Вінниченко, О. Пироговському меморіалу – 64 : до дня відкриття Національного музею-садиби М. І. Пирогова / О. Вінниченко // Вінниччина. – 2011. – 9 верес. – С. 13.
2. Про надання музею-садибі М. І. Пирогова статусу національного : Указ Президента України № 509/97 від 10 черв. 1997 р. // Вінниччина. – 1997. – 13 черв.
3. Собчук Г. С. К истории музея-усадьбы Н. И. Пирогова / Г. С. Собчук, С. А. Маяковский, П. А. Кланца // Советское здравоохранение. – 1986. – № 3. – С. 57–60.
4. Якуненко М. Музей-усадьба Н. И. Пирогова : [открытие музея] / М. Якуненко // Известия. – 1947. – 14 сент.

✚ **15.09 – 80 років** тому народився **Сарахан Микола Микитович** (15.09.1942, с. Чемерпіль Гайворонського р-ну Кіровоградської обл. – 25.01.2021, с. Лісова Лісіївка, нині Хмільницького р-ну Вінницької обл.), фельдшер, журналіст, байкар, поет-гуморист і сатирик.

Закінчив Київське медичне

училище № 2. Працював завідувачем фельдшерсько-акушерським пунктом у с. Лісова Лисіївка Калинівського р-ну на Вінниччині (1968–1975).

Закінчив факультет журналістики Одеської Вищої партійної школи (1980). Працював у Калинівській районній газеті «Прапор перемоги» на посадах відповідального секретаря, заступника головного редактора, завідувача відділу (1980–2002), згодом – спецкором Вінницької обласної газети «13 округ». Автор 11 поетичних збірок байок, гумору і сатири: «Тимчасова секретарка» (байки, гуморески; 2002), «Чемерпільська відьма» (байки, гуморески; 2003), «Золота підкова» (байки, 2005), «Репортаж із пекла» (сатира і гумор, 2005), «Жертва акули» (гумор і сатира; 2008), «Байки» (2008), «Лише для Вас!» (сатира, гумор, лірика; 2010), «Подвійний сюрприз» (гумор і сатира; 2012), «Цап і чарівна лисичка» (гумор і сатира; 2013), «Недоторканна чапля» (байки, 2018), «Веселі історії» (гумор і сатира; 2019). Низка його творів містить медичну тематику.

Член Національної спілки журналістів України, член Вінницького куреня гумористів ім. Степана Руданського, лауреат Всеукраїнської літературно-мистецької премії імені Степана Руданського (2004).

Література

1. Іменинники вересня [у т. ч. М. М. Сарахан] // Журналіст України. – 2013. – № 8. – С. 49.
2. Куций Л. Непримиренний Микола Сарахан / Л. Куций // Собор. – 2012. – № 2. – С. 45–46.
3. Куций Л. Ювіляру Сарахану виголошуєм осанну / Л. Куций // Вінниччина. – 2012. – 14 верес. – С. 9.
4. Пам'яті колеги [Електронний ресурс] : [некролог пам'яті М. М. Сарахана] // Калинівка. City : [вебсайт]. – Електрон.

текст. дані. – Вінниця, 2021. – Режим доступу: <https://bit.ly/3FVfkak> (дата звернення: 08.08.2021). – Заголовок з екрану.

5. 70 років від дня народження Миколи Микитовича Сарахана // Новини Кіровоградщини. – 2012. – 6 верес. (№ 36). – С. 8.
6. Юрчишина О. Поету натхнення приносять ластівки : [про 70-річчя М. М. Сарахана] / О. Юрчишина // Вінниччина. – 2014. – 24 січ. – С. 9.

 16.09 – 90 років тому народився **Чорний В'ячеслав Олександрович** (16.09.1932, м. Вінниця), онколог, доктор медичних наук (1983), професор (1992).

Закінчив Київський медичний інститут (1956), нині Національний медичний університет імені О. О. Богомольця.

Працював хірургом в лікувальних закладах м. Суми; молодшим науковим співробітником Київського НДІ експериментальної і клінічної онкології (1967–1971), з 1971 р. – в Інституті онкології АМН України (Київ), нині Національний інститут раку, в якому з 1985 р. – завідувач відділу абдомінальної онкології. З 1986 р. – голова Товариства онкологів м. Київ і Київської обл. Підготував 2 докторів та 10 кандидатів медичних наук.

Автор понад 230 наукових праць, в т. ч. 4 монографій, 7 винаходів. Наукові праці присвячені методам комплексного лікування злоякісних пухлин шлунково-кишкового тракту.

Нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня.
Заслужений діяч науки і техніки України (1995).

Література

1. Вячеслав Черный – ветеран отечественной онкохирургии / подгот. К. Котенко // Здоров'я України. – 2012. – Верес. (№ 4). – С. 13. – (Темат. номер «Онкологія»).
2. Чорний В'ячеслав Олександрович // Імена України 2007 : біогр. енциклопед. словник / Ін-т гуманітар. досліджень АН України ; уклад.: Л. Г. Андрієнко [та ін.]. – Київ : Фенікс, 2007. – С. 562–563.

 18.09 – 10 років тому (18.09.2012) у м. Вінниця розпочало роботу комунальне підприємство «Міський лікувально-діагностичний центр», в якому проводяться сучасні методи діагностики: комп'ютерна томографія, цифрова рентгенографія, маммографія, ультразвукова діагностика, відео-ендоскопія, комп'ютерна функціональна діагностика, променева діагностика та ін.

Література

1. Комунальне підприємство «Міський лікувально-діагностичний центр» // Болюх Б. А. Історія рентгенологічної та радіологічної служби у Вінниці / Б. А. Болюх, О. Г. Костюк, Г. О. Коханова. – Вінниця, 2020. – С. 191–194.
2. Міський лікувально-діагностичний центр м. Вінниця (МЛДЦ Вінниця) [Електронний ресурс] : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Вінниця. – Режим доступу: <https://www.mlhc.vn.ua/> (дата звернення: 08.08.2021), вільний – Заголовок з екрану.

 28.09 – 115 років тому народився **Завойський Євген Костянтинович** (15(28).09.1907, м. Могилів-Подільськ, нині м. Могилів-Подільський Вінницької обл. – 09.10.1976, м. Москва, РФ), фізик, доктор фізико-математичних наук (1945), професор (1946), академік АН СРСР (1964).

Закінчив Казанський університет (нині Татарстан, РФ; 1930), де й працював. Впродовж 1933–1947 рр. – завідувач кафедри експериментальної фізики. Згодом працював у конструкторському бюро-11 Міністерства середнього машинобудування (м. Арзамас-16, нині м. Саров Нижньогородської обл., РФ; 1947–1951), де вивчав динаміку дії ударної хвилі на матерію; начальником сектору в Інституті атомної енергії АН СРСР (1951–1971; м. Москва). Досліджував радіоспектроскопію, фізику плазми. Розробив метод турбулентного нагріву плазми (у співавторстві), виявив ефекти аномального високого опору плазми за високої щільності струму і її швидкого нагріву (1961); вказав на можливість керованого термоядерного синтезу з допомогою релятивістських електронних пучків. Відкрив і дослідив явище електронного парамагнітного резонансу (1944), за що отримав Ленінську премію (1957). Це відкриття призвело до визначних успіхів у фізиці магнітних явищ, фізики твердого тіла, фізики рідин, неорганічної хімії, мінералогії, біології, медицині та інших науках. Зокрема, дало можливість використання у медичній практиці медичних томографів. Адже МРТ (магнітно-резонансна томографія) – це томографічний, безболісний метод дослідження

внутрішніх органів і тканин з використанням фізичного явища ядерного магнітного резонансу, що дозволяє діагностувати захворювання без променевого навантаження.

Герой Соціалістичної Праці (1969), лауреат Сталінської премії (1949), нагороджений двома орденами Леніна.

Похований в Москві на Кунцевському кладовищі.

В м. Казань у 1984 р. його ім'ям названо фізико-технічний інститут та одну з вулиць міста. У 1991 р. засновано Міжнародну премію ім. Завойського. У 2004 р. перед корпусом фізичного факультету Казанського університету встановлено його погруддя.

Література

1. Завойський Євгеній Костянтинович / С. Д. Гальчак // Герої Вінниччини / С. Д. Гальчак. – Вінниця, 2016. – С. 204.
2. Ранюк Ю. М. Завойський Євген Костянтинович / Ю. М. Ранюк // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2010. – Т. 10 : 3 – Зор. – С. 58 : фот.

 28.09 – 130 років тому народився **Хоменко Григорій Гнатович** (28.09.1892, містечко Погребище Подільської губернії, нині місто Вінницького р-ну Вінницької обл. – 1968, м. Київ), інфекціоніст, доктор медичних наук (1939), професор (1947).

Закінчив Київський медичний інститут (1923). Працював ординатором клініки при кафедрі факультетської терапії того самого інституту (1924–1926); молодшим асистентом, асистентом, доцентом

(1936–1941; 1945–1946) кафедри інфекційних хвороб Київського медичного інституту. За видатну працю «Лікування бацилярної дизентерії» (докторська дисертація) у 1939 р. йому було присуджено науковий ступінь доктора медичних наук без попереднього захисту кандидатської дисертації. Під час Другої світової війни – головний епідеміолог (1941–1942); начальник відділення (1942–1943), начальник шпиталю № 1912 (1943–1945).

У повоснний час – завідувач кафедри інфекційних хвороб Львівського медичного інституту і директор клініки (1946–1951); заступник директора Київського НДІ інфекційних хвороб АМН СРСР (1951–1953); завідувач кафедри інфекційних хвороб Київського інституту удосконалення лікарів (1953–1968).

Напрями наукових досліджень: диференційна діагностика, клініка та лікування бацилярної дизентерії, дифтерії, скарлатини, висипного та черевного тифів, жовтяниці тощо. Широко користувався біохімічними методами.

На час роботи у Львові – автор близько 20 наукових праць, серед них монографія. Основні праці: «Ферменти крові при інфекційних захворюваннях» (1928); «До клінічного значення кольорових реакцій сечі при інфекційних недугах» (1929); «Бактеріофаготерапія дизентерії» (1934); «Лечение бациллярной дизентерии» (1938); «Лікування бацилярної дизентерії переливанням свіжої цитратної крові та антидизентерійною сироваткою» (1940); «Лікування бацилярної дизентерії» (монографія; 1941), ін.

Нагороджений орденами Червоної Зірки (1944), Вітчизняної війни II ступеня (1945), медалями «За оборону Сталінграда» (1942), «За перемогу над Німеччиною у

Великій Вітчизняній війні» (1945), ін. державними нагородами.

Література

1. Народився Григорій Гнатович Хоменко [Електронний ресурс] // Національна наукова медична бібліотека України : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/3lNtyT8> (дата звернення: 09.08.2021), вільний. – Назва з екрана.
2. Хоменко Григорій Гнатович [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <https://bit.ly/3iEetB6> (дата звернення: 20.08.2021), вільний.. – Назва з екрана.

Жовтень

У жовтні жовтіють трави,
У жовтні жовтіє листя.
І на порозі місяця
Осінь йде нелукава.

У жовтні, немов господиня,
Входить у кожну світлицю,
І таємниче іскриться,
Востаннє спалахує тінню.

Над полем і наді мною,
Над вечором і над ніччю.
І кличе, до себе кличе
Вродою непоказною.

Вабить, немов у казку...
Я ж тебе, осене, жду.
Знов у розповені дум
Людам про тебе розкажую.

Валерій Лазаренко, поет (м. Вінниця)

 03.10 – 75 років тому народилася **Кущевська Ніна Федорівна** (03.10.1947, м. Козятин, Вінницька область), хімікня, докторка технічних наук (2004). Закінчила Київський державний університет ім. Т. Шевченка (1970). Працювала в Інституті загальної та неорганічної хімії АН УРСР. Згодом – в Інституті

колоїдної хімії та хімії води НАНУ (1979–2010; м. Київ). Одночасно – доцентка кафедри Національного університету харчових технологій (2000–2002); професорка кафедри біотехнології Національного авіаційного університету (2004–2006). Впродовж 2006–2011 рр. – професорка кафедри хімії та новітніх хімічних технологій Університету «Україна» (за сумісництвом). З 2011 р. – професорка кафедри хімії та новітніх хімічних технологій, завідувачка кафедри сучасних нанотехнологій і наноматеріалів; завідувачка кафедри сучасної інженерії; завідувачка кафедри сучасної інженерії та нанотехнологій Університету «Україна».

Авторка понад 250 публікацій, у т. ч. посібників, понад 30 авторських свідоцтв і патентів на винахід; монографії (у співавторстві). Напрямки наукової діяльності: розроблення новітніх технологій одержання нанорозмірних порошків металів Fe, Cu, Zn, Ag, Au, Pt, Pd із заданими фізико-хімічними та медико-біологічними параметрами для створення препаратів біомедичного призначення; ефективні методи контролю об'єктів довкілля. Наукові статті: «Прикладні аспекти результатів перебігу ранового процесу в умовах застосування біологічно активних речовин» (1993), «Антибактеріальна

активність сполук із високодисперсним залізом» (1996), «Экспериментальный анализ воздействия высокодисперсных ферромагнетиков на опухолевые клетки» (1996), «Метод лікування гнійних ран із застосуванням композиційних ферромагнітних матеріалів» (1996), «Возможности применения высокодисперсного железа в нейроонкологии» (1997), «Нові матеріали для нейроонкології» (1997), «Использование ферромагнитных частиц в медицинских целях» (1997), «Ферромагнетики биомедицинского назначения, полученные из цитратов железа» (2012), ін. Патенти: «Матеріал «Фероцель» для лікування інфікованих і гнійних ран» (1998), «Засіб «Фероклей-ц» для місцевого лікування локальних гнійно-запальних захворювань шкірних покривів тіла людини» (2006), «Протизапальний засіб «Магнолія» (2003), ін.

Література

1. Кушевська Ніна Федорівна [Електронний ресурс] // Інженерно-технологічний інститут університету «Україна» : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/3sdHFCb> (дата звернення: 13.08.2021), вільний. – Назва з екрана.
2. Мацибура Г. С. Кушевська Ніна Федорівна / Г. С. Мацибура // Енциклопедія Сучасної України.– 2016. – Т. 16 : Куш – Лев. – С. 354 : фот.

✚ 07.10 – 105 років тому народився **Старченко Сергій Микитович** (07.10.1917, с. Владикинське Федорівського р-ну Кустанайської обл. (Казахстан) – 07.02.2012, м. Київ), відомий патоморфолог, історик медицини.

Закінчив Одеський медичний технікум (1938). Працював фельдшером медичного пункту паровозоремонтного заводу та поліклініки залізничної станції ім. Шевченка у м. Сміла Черкаської обл. (1938–1939). Учасник Другої світової війни. У повоєнний час закінчив Київський медичний інститут (1952). Упродовж 1953–1960 рр. працював у видавництві «Держмедвидав» (нині видавництво «Здоров'я»). У 1967 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук на тему: «Повременная (периодическая) печать и архивы Украины о Николае Ивановиче Пирогове. 1857–1957 годы». Працював завідувачем лабораторії патоморфології Київського НДІ загальної та комунальної гігієни ім. О. М. Марзєєва (1969–1992). У 1985 р. дослідив та описав 78 мумій у Близьких і Дальніх печерах Києво-Печерської Лаври. Впродовж 2002–2009 рр. – завідувач музею Головного військового клінічного шпиталю Міністерства Оборони України (нині Національний військово-медичний клінічний центр «Головний військовий клінічний госпіталь»).

Неодноразово приїздив до Вінниці. Протягом 1960–1980 рр. входив до складу Пироговської комісії при Вченій раді МОЗ УРСР в групі ребальзамування тіла М. І. Пирогова.

Література

1. Виленский Ю. Донкихоты ратной медицины. Фрагменты истории двух с половиной веков Главного военного клинического госпиталя Минобороны / Ю. Виленский // День. – 2004. – 9 авг.
2. Патоморфолог, історик медицини Сергій Микитович Старченко. До 100-річчя від дня народження : біограф. нарис / уклад. : Л. Є. Корнілова, П. І. Червяк ; наук. консультант П. І. Червяк ; Нац. наук. мед. б-ка України. – Київ, 2017. – 88 с. – (Медична біографістика).
3. Старченко Сергій Микитович : біогр. довідка // Черв'як П. І. Медична енциклопедія / П. І. Черв'як. – Вид. 3-тє, допов. – Київ : Просвіта, 2012. – С. 1435–1436.
4. Черв'як П. І. Пироговська комісія при Вченій медичній раді Міністерства охорони здоров'я України (до 70-річчя заснування) / П. І. Черв'як // Журн. Нац. акад. мед. наук України. – 2016. – Т. 22, № 1. – С. 109–117.

 17.10 – 80 років тому народився **Чорнокульський Сергій Тимофійович** (17.10.1942, с. Юрківці Могилів-Подільського р-ну Вінницької обл.), анатом, доктор медичних наук (1992), професор (2000).

Закінчив Київське медичне училище № 2 (1963), Київський медичний інститут імені О. О. Богомольця, нині університет (1971), аспірантуру при кафедрі нормальної анатомії (1973). Працював асистентом (1973–1981), впродовж 1981–1984 рр. – старшим викладачем кафедри анатомії людини медичного університету в Алжирі. З 1985 р. – в Національному медичному університеті імені О. О. Богомольця: заступник

декана з роботи з іноземними студентами (1985–1993), одночасно – доцент кафедри нормальної анатомії (з 1989), професор тієї самої кафедри (з 2000 р.).

Основні напрями наукових досліджень: гемо- та лімфо-мікроциркуляторне русло матки й інших функціонально різнорідних органів, імуновазальна морфологія в онтогенезі людини. Співавтор відкриття нових органів імунної системи – периваскулярних лімфоїдних вузликів. Автор понад 140 наукових праць, численних навчально-методичних посібників, раціоналізаторських пропозицій, винаходів, інформаційних листів; співавтор багатьох методичних вказівок з анатомії людини і розділів у монографіях. Наукові праці: «Класифікація органів імунної системи» (1997); «Анатомія м'язів» (2000); «Анатомія внутрішніх органів (спланхнологія)» (2002); «Анатомія кісток та їх з'єднань» (2005).

Нагороджений медаллю «Ветеран праці» (1987), численними грамотами ректорату і громадських організацій Національного медичного університету імені О. О. Богомольця.

Література

1. Професор Чернокульський Сергій Тимофійович : (до 60-річчя від дня народж.) // Клін. анатомія та операт. хірургія. – 2003. – Т. 2, № 1. – С. 91–92.
2. Народився Сергій Тимофійович Чернокульський [Електронний ресурс] // Національна наукова медична бібліотека України : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/3ubLOaT> (дата звернення: 09.08.2021), вільний. – Назва з екрана.

3. Чернокульський Сергій Тимофійович // Пикалюк В. С. Професори-морфологи України : довідник / В. С. Пикалюк, А. А. Бабанін, В. В. Кісельов. – Сімферополь, 2010. – С. 126.
4. Чернокульський Сергій Тимофійович // Пикалюк В. С. Професори-морфологи України : довідник / В. С. Пикалюк, А. А. Бабанін, В. В. Кісельов. – Сімферополь, 2010. – С. 126.

 22.10 – 90 років тому народився **Рудик Борис Іванович** (22.10.1932, с. Підлісний Ялтушків, нині Жмеринського району Вінницької області – 11.12.2014, м. Тернопіль), терапевт, доктор медичних наук (1986), професор (1987).

Закінчив із відзнакою лікувальний факультет Чернівецького медичного інституту, нині Буковинський державний медичний університет (1957). Працював головним лікарем дільничої лікарні в с. Горошівці Заставнівського району Чернівецької області, згодом – ординатором спочатку терапевтичного, а згодом гематологічного відділень Тернопільської обласної клінічної лікарні (нині Тернопільська університетська лікарня; 1958–1962). Аспірант Київського інституту вдосконалення лікарів (1962–1965), асистент кафедри шпитальної терапії Чернівецького медичного інституту (1965–1971). Працював лікарем-терапевтом за контрактом у Тунісі (1967–1969). З 1971 р. – в Тернопільському державному медичному інституті (нині Національний університет):

доцент кафедри факультетської терапії (1975–1986); завідувач кафедри кардіології (1986–1996); з 1997 р. – професор кафедри терапії та сімейної медицини факультету післядипломної освіти Тернопільського державного медичного університету імені І. Я. Горбачевського.

Напрямки наукових досліджень пов'язані з вивченням імунопатологічних реакцій та їх корекції у хворих на алергію та аутоімунні хвороби. Розробив високоефектне лікування бронхіальної астми та гіпертонічної хвороби з використанням імуномодуляторів, бетаблокаторів та антагоністів кальцію. Автор і співавтор понад 300 наукових праць, зокрема, монографії «Бронхіальна астма» (1984), «Довідника фельдшера» (1997), навчального посібника «Вибрані лекції з кардіології» (3 видання); збірки «Приказки та афоризми про здоров'я, хвороби, життя і алкоголь» (3 видання); книги «Спогади старого лікаря» (2006); низки науково-популярних брошур. Має два авторські свідоцтва на винаходи.

Неодноразово обирався членом Всеукраїнського правління товариства терапевтів і кардіологів. З 1992 р. – голова Тернопільського обласного наукового товариства терапевтів.

Література

1. Барна О. Борис Іванович Рудик. Прощальне слово / О. Барна // Мистецтво лікування. – 2014. – № 9/10. – С. 56.
2. Хміляр Л. Пам'ять про нього світла : [про проф. каф. терапії та сімейної медицини Тернопіл. держ. мед. ун-ту Б. І. Рудика] / Л. Хміляр // Мед. академія. – 2016. – 30 серп. – С. 15–16.

 21.10 – 55 років тому народилася **Деримедвідь Людмила Віталіївна** (21.10.1967, с. Ободівка, нині Гайсинського р-ну Вінницької обл.), фармакологиня, докторка медичних наук (2006).

Закінчила з відзнакою лікувальний факультет Харківського медичного інституту (1991).

Асистентка (1992–1999), доцентка (1999) кафедри фармакології, завідувачка (2005–2007), професорка (2007) кафедри фармакотерапії, професорка кафедри фармакології (з 2015 р.) Національного фармацевтичного університету (м. Харків).

Наукові дослідження: фармакологічні та фармакотерапевтичні дослідження антиоксидантів, протизапальних, кардіопротекторних та гепатозахисних засобів; моніторинг побічної дії ліків. Авторка та співавторка понад 320 наукових праць, зокрема, довідкового посібника для лікарів і фармацевтів «Взаимодействие лекарств и эффективность фармакотерапии» (Харків, 2001), підручника для студентів фармацевтичних факультетів «Фармакотерапія» (Вінниця, 2013), підручника-довідника «Лекарственная токсикология» (Харків, 2015); 11-ти навчальних посібників та керівництв; 20 авторських свідоцтв та патентів; низки методичних рекомендацій та інформаційних листів; статей до фармацевтичної енциклопедії.

Членкиня редколегії журналу «Український біофармацевтичний журнал». З 2004 р. – представниця ДП «Державний експертний центр» МОЗ України

Департаменту післяреєстраційного нагляду в Харківській області.

Нагороджена грамотами Харківської обласної державної адміністрації (2005), грамотами Національного фармацевтичного університету (2017).

Література

1. Деримедвідь Людмила Віталіївна [Електронний ресурс] // Кафедра фармакології та фармакотерапії : [вебсайт Нац. фарм. ун-ту]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/3iDDQDv> (дата звернення: 09.08.2021), вільний. – Назва з екрана.
2. Третькова Н. А. Деримедвідь Людмила Віталіївна / Н. А. Третькова // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2007. – Т. 7 : Г – Ді. – С. 469–470 : фот.

 27.10 – 130 років тому народився **Левіт Йосип Бенедиктович** (15(27).10.1892, містечко Піщанка Ольгопільського повіту Подільської губернії, нині смт Вінницької обл. – 28.02.1960, м. Іваново, РФ), акушер-гінеколог, доктор медичних наук, професор.

Закінчив Одеський медичний інститут (1922). Працював лікарем; в Інституті удосконалення лікарів у м. Ленінград (нині м. Санкт-Петербург; 1925–1927); у Ленінградському центрі НДІ акушерства і гінекології (1933–1939); водночас протягом 1927–1939 рр. та 1939–1960 рр. – завідувач кафедри акушерства та гінекології Івановського медичного інституту.

Наукові дослідження присвячені проблемам крайової патології, зокрема, питанням профілактики та лікування гінекологічних захворювань у текстильниць, проведення серед них оздоровчих заходів та ін. Автор наукових праць, у т. ч. «Техника гинекологических

операцій: руководство для врачей и студентов (1935), яке перевидавалося в 1938 р. і 1940 р., «Комнаты личной гигиены на текстильных предприятиях» (у співавторстві, 1948), «Профилактика и терапия выкидыша» (1947) та ін.

Література

1. Васильєв К. К. Левіт Йосип Бенедиктович / К. К. Васильєв // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2010. – Т. 16 : Куз – Лев. – С. 683.

 27.10 – 140 років тому народився **Кучеренко Павло Олександрович** (15 (27).10.1882, м. Ростов-на-Дону, Російська імперія – 28.05.1936, м. Київ), патологоанатом, доктор медичних наук, професор. Після закінчення Петербурзької Військово-медичної академії був призначений молодшим лікарем у Вінниці. З 1910 р. працював у Київському університеті під керівництвом видатного патологоанатома, бактеріолога та епідеміолога, професора В. К. Високовича. Впродовж 1920–1936 рр. – завідувач кафедри патологічної анатомії Київського медичного інституту. Працював у галузі фізичної хімії і молекулярної патології (морфологія залоз внутрішньої секреції при злоякісному рості). Наукові праці присвячені вивченню змін нирок при цукровому діабеті, виникненню ендемічного зоба в Україні, лімфогранулематозу, проблемам онкології тощо.

Похований у Києві на Лук'янівському цвинтарі.

***Місце поховання професора П. О. Кучеренка
(м. Київ, Лук'янівський цвинтар).***

Фото з сайту: <https://bit.ly/2VCcSmu>

Література

1. Кучеренко Павло Олександрович [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <https://bit.ly/2VCcSmu> (дата звернення: 20.08.2021), вільний. – Назва з екрана.
2. Потоцький М. К. Кучеренко Павло Олександрович / М. К. Потоцький // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2016. – Т. 16 : Куз – Лев. – С. 314 : фот.

Листопад

Знов надворі пожовтіле жухне листя,
Це, напевно, скоро буде листопад.
Я гукаю через відстань: «Озовися!»
У безлистий, збайдужілий нині сад...

Поспішаю ще до берега, до свого,
І прямую, і прошкую навпростець.
А в думках і пізня осінь, і тривога
Двох закоханих, замріяних сердець.

<i>Валерій Лазаренко, поет (м. Вінниця)</i>

✚ **07.11 – 20 років** тому (07.11.2002) створено **Вінницький обласний Центр профілактики та боротьби зі СНІДом** відповідно до рішення 4-ї сесії обласної Ради 4-го скликання від 7 листопада 2002 року за № 152 «Про створення обласного комунального закладу «Вінницький обласний Центр профілактики та боротьби зі СНІДом», нині комунальне некомерційне підприємство Вінницької обласної Ради «Клінічний Центр інфекційних хвороб». Знаходиться у с. Березина Вінницького р-ну Вінницької обл. Центр створений з метою здійснення медичної практики щодо профілактики і боротьби з ВІЛ-інфекцією/СНІДом, діагностики і лікування ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД, що проживають на території Вінницької області; вірусними гепатитами В та С; сифілісом; з початку 2021 р. – також COVID-19.

Література

1. КНП ВОР «Клінічний Центр інфекційних хвороб» [Електронний ресурс] : [офіц. вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://aidscenter.org/> (дата звернення: 23.08.2021), вільний. – Назва з екрана.

✚ **08.11 – 75 років** тому народився **Заболотний Дмитро Ілліч** (08.11.1947, с. Мазурівка Тульчинського р-ну Вінницької обл.), отоларинголог, доктор медичних наук (1987), професор (1991). Закінчив Чернівецький медичний інститут (1971). Працював оториноларингологом,

згодом – завідувачем оториноларингологічного відділення Волочиської центральної районної лікарні Хмельницької області. З 1975 р. – в Інституті отоларингології НАМН України (нині Державна установа «Інститут отоларингології ім. проф. О. С. Коломійченка НАМН України»). З 1985 р. очолює цю установу, є головним оториноларингологом МОЗ України, керівником клініки запальних захворювань ЛОР-органів,

Автор понад 500 наукових праць, у т. ч. 27 монографій, 23 підручників, понад 70 винаходів та патентів. Наукові дослідження у галузях оториноларингології, алергології, онкології. Вивчає механізми розвитку, проблеми діагностики, лікування й профілактики алергічних та запальних захворювань ЛОР-органів. Один з ініціаторів розроблення і впровадження в Україні технології кохлеарної імплантації для реабілітації глухих дітей, нових методів ендоскопічної хірургії, складних краніофасціальних втручань в осіб з ЛОР-онкопатологією, нових методів і підходів до лікування запальних та алергічних захворювань верхніх дихальних шляхів. Зробив значний внесок у наукові розробки з вивчення стану місцевого та системного імунітету у пацієнтів із запальними та алергічними захворюваннями верхніх дихальних шляхів та вуха. Сприяв широкому впровадженню ензимотерапії в практику оториноларингології, втілював нові підходи до специфічної імунотерапії з використанням низки вітчизняних алергенів. За його ініціатииви у 2000 р. на базі Інституту створено Республіканський алергологічний центр, у якому запущено в серію більш ніж 120 вітчизняних алергенів.

Академік (2010), член Президії (з 2011 р.), віцепрезидент (з 2016 р.) НАМН України, заслужений діяч

науки і техніки України (1997). З 1989 р. – голова Українського наукового медичного товариства оториноларингологів. Член Президії Вченої медичної Ради МОЗ України, член секції «Медицина» Комітету з Державних премій України в галузі науки і техніки; голова комісії Державного експертного центру МОЗ України; член Правління Європейської федерації оториноларингологів; голова Правління Українського наукового медичного товариства лікарів-оториноларингологів; президент Федерації громадських медичних об'єднань України; головний редактор журналів «Журнал вушних, носових і горлових хвороб», «Ринологія», «Оториноларингологія. Восточная Европа». Голова Наглядової ради Львівського та Вінницького медичних університетів.

Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2012). Нагороджений орденом «За заслуги» III (2007) і II (2017) ступенів, ін. державними відзнаками. Почесний громадянин м. Тульчин.

Література

1. Заболотний Дмитро Ілліч // Імена України 2007 : біогр. енциклопед. словник / Ін-т гуманітар. досліджень АН України ; уклад.: Л. Г. Андрієнко [та ін.]. – Київ : Фенікс, 2007. – С. 183.
2. Пішак В. П. Член-кореспондент АМН України, професор Заболотний Дмитро Ілліч : (до 60-річчя від дня народження) / В. П. Пішак, О. Г. Плаксивий // Клін. анатомія та операт. хірургія. – 2007. – Т. 6, № 4. – С. 103–104.
3. Холоденко Т. Ю. Заболотний Дмитро Ілліч / Т. Ю. Холоденко // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2010. – Т. 10 : 3 – Зор. – С. 23 : фот.

✚ 10.11 – 85 років тому народився **Зінковський Михайло Францович** (10.11.1937, м. Козятин Вінницької обл. – 25.02.2017, м. Київ), кардіохірург, доктор медичних наук (1976), професор (1983).

Закінчив Київський медичний інститут (1962). Відтоді працював в Національному інституті серцево-судинної хірургії ім. М. М. Амосова НАМН України (м. Київ), з 1969 р. – завідувачем відділення вроджених вад серця.

Зробив вагомий внесок у вивчення патогенезу легеневої артеріальної гіпертензії при вроджених вадах серця, проблем лікування післяопераційних легеневих гіпертонічних кризів. Розробив методи хірургічного лікування складних вад серця (тетрада Фалло, атрезія легеневої артерії, складні форми транспозиції магістральних артерій, відкритого загального антріовентрикулярного каналу). Вперше в Україні виконав реконструктивні операції при аномаліях, корекція яких передбачає протезування легеневого стовбура і клапана за допомогою т. зв. кондуїту. Був основоположником дитячої кардіохірургії, впродовж 15-ти років виконував обов'язки головного дитячого кардіохірурга МОЗ України. За багаторічну плідну працю підготував 35 докторів і кандидатів наук та багаточисельну когорту спеціалістів найвищого класу.

Автор понад 350 наукових праць, у т. ч. 8 монографій та посібників. Наукові праці: «Хирургическое лечение тетрады Фалло» (1982),

«Анестезіологічне забезпечення та інтенсивна терапія в дитячій кардіохірургії» (2003), «Кардіологія дитячого та підліткового віку» (2003), «Легочная артериальная гипертензия» (2005), «Врожденные пороки сердца» (2009), ін. Член-кореспондент АМНУ (з 1994 р.), голова Вченої ради МОЗ України (2002–2004). Заслужений діяч науки і техніки України (1997). Лауреат Державної премії УРСР у галузі науки і техніки (1988), лауреат премії фонду інтелектуальної співпраці «Україна ХХІ століття». Нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня (2008).

Література

1. Виленский Ю. Михаил Францевич Зиньковский. Жизнь и судьба в кардиохирургии детского возраста / Ю. Виленский // Хірургія України. – 2017. – № 3. – С. 116–117.
2. Ситар Л. Л. Зінковський Михайло Францович / Л. Л. Ситар // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2010. – Т. 10 : 3 – Зор. – С. 608 : фот.
3. Члену-кореспонденту АМН України М.Ф. Зінковському – 70 років // Журнал акад. мед. наук України. – 2007. – Т. 13, № 4. – С. 815–816.

 22.11 – 100 років тому народилася **Громашевська Любов Леонтіївна** (22.11.1922, с. Шендерівка, нині Могилів-Подільського р-ну Вінницької обл. – 21.04.2009, м. Київ), біохімікня, докторка медичних наук (1961), професорка (1963).

Закінчила з відзнакою лікувальний факультет Київського медичного інституту (1943) та цільову аспірантуру при Московському

медичному інституті. Впродовж 1945–1949 рр. працювала на кафедрі біохімії Київського медичного інституту. Згодом – в Інституті епідеміології та інфекційних хвороб АМНУ (м. Київ). У 1972 р. очолила лабораторію клінічної біохімії того самого інституту і стала Президенткою Українського товариства клінічної лабораторної діагностики. З 1997 р. – головна редакторка журналу «Лабораторна діагностика».

Наукові дослідження: біохімічні патологічні зрушення в організмі під впливом лікарських речовин, методи визначення активності ферментів у біологічних рідинах організму та механізми її зміни при патології. Встановила критерії, що дають можливість за зсувом у сироватці крові оцінити характер і ступінь ураження печінки на клітинному або субклітинному рівнях, тобто проводити біохімічну біопсію печінки без застосування пункційної біопсії. Сформулювала концепцію метаболічної інтоксикації, за якою синдром інтоксикації, що супроводжує патологічні стани різної природи, вважається наслідком дискоординації метаболічних процесів в організмі. Під її керівництвом було розроблено і модифіковано багато різноманітних методів біохімічних досліджень у біологічних рідинах людини; розроблені різні моделі уражень печінки: гострого та хронічного перебігу вірусних гепатитів, цирозу, денервації печінки, видалення частини або всієї печінки, перев'язки або перерізу жовчних проток (на дрібних тваринах). Авторка 311 наукових праць, в т. ч., 21 монографії, багатьох раціоналізаторських пропозицій, авторських свідоцтв на відкриття, методичних рекомендацій.

Заслужена діячка науки УРСР (1983). Лауреатка Державної премії УРСР у галузі науки і техніки (1987),

премії ім. О. Палладіна НАНУ (2001). Нагороджена орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня (1997), ін. державними нагородами.

Література

1. Громашевська Любов Леонтіївна [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/2VG3Ll8> (дата звернення: 10.08.2021), вільний. – Назва з екрана.
2. Любов Леонтіївна Громашевська : некролог // ВАКХЛМ: [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/2X4vZpW> (дата звернення: 10.08.2020), вільний. – Назва з екрана.
3. Сергєєва Т. А. Громашевська Любов Леонтіївна / Т. А. Сергєєва // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2006. – Т. 6 : Го – Гю. – С. 529 : фот.

 25.11 – 105 років тому народився **Попелянський Яків Юрійович (Ісгудович)** (12(25)11.1917, с. Самгородок Бердичівського повіту Київської губернії, нині Хмельницького р-ну Вінницької обл. – 12.01.2003, м. Сіетл (США), видатний невропатолог, доктор медичних наук (1963), професор (1964).

Закінчив у 1935 р. в м. Вінниця середню школу (нині – Гуманітарна гімназія № 1 ім. М. І. Пирогова Вінницької міської ради), у 1940 р. – 1-й Московський медичний інститут, (нині – Перший Московський державний медичний університет ім. І. М. Сеченова).

Учасник Другої світової війни. Впродовж 1947–1950 рр. – аспірант Інституту неврології АМН СРСР. Працював в медичних закладах Кишинева, Новокузнецька, Чкалова, Москви, Куйбишева. З 1967 р. – завідувач кафедри нервових хвороб Казанського медичного інституту (нині – Казанський державний медичний університет). Основоположник вертеброневрології. Протягом 1989–1992 рр. – керівник Всеросійського центру вертеброневрології при Казанському медичному інституті. Розробив теоретичні, методологічні й практичні основи неврології опорно-рухового апарату. Підготував 13 докторів і 38 кандидатів медичних наук. Автор численних фундаментальних наукових праць в галузі неврології.

Заслужений діяч науки РФ, почесний член Євро-Азіатської академії медичних наук. Відмінник охорони здоров'я (1967). Нагороджений орденом Червоної Зірки (1945), медалями «За бойові заслуги» (1944), «За оборону Москви» (1945), та багатьма ін. державними нагородами. З 2000 р. мешкав у м. Сіетл (США).

Література

1. Профессор Яков Юрьевич Попелянский // Казан. мед. журнал. – 1978. – Т. 59, № 1. – С. 91–92.
2. «Салюты Москвы незримой нитью соединяли нас» // Сохрани мои письма... : сб. писем евреев периода Великой Отечественной войны. – Москва, 2019. – Вып. 5. – Про Я. Ю. Попелянского. С. 292–293.

Грудень

ОСТАННІ СНІГИ

Зима останні струшує сніги,
Ще хоче притулитися під тином.
Та промені, гарячі вороги,
Їй сонце посилає прямо в спину.

Зима стікає болем і слізьми
Потоками рясними аж до річки,
Лишає білий спомин між людьми,
На згадку дітям – калинові щічки...
Зима останні струшує сніги.

Ганна Боярська, поетеса (с. Гибалівка Жмеринського р-ну)

 02.12 – 95 років тому народився **Василькевич Софоній Іванович** (02.12.1862, с. Кричунове Балтського повіту Подільської губернії, нині Подільського р-ну Одеської обл. – ?), психіатр, доктор медицини (1892).

Закінчив колегію Павла Галагана (1881), медичний факультет Київського університету Св. Володимира (1887) зі ступенем «лекаря с отличием». Працював асистентом кафедри нервових і душевних хвороб Київського університету Св. Володимира, одночасно протягом 4-х років – лікарем нервового відділення Олександрівської лікарні у Києві. У 1892 р. склав іспит на ступінь доктора медицини. Впродовж 1887–1895 рр. – домашній лікар родини Галаганів. Окрім того, влітку виконував обов'язки сільського лікаря в с. Сокиринці (маєток Галаганів) і в навколишніх селах. Очолював «Ісидорівський дім убогих» Імператорського людинолюбного товариства у Санкт-Петербурзі, був столичним окружним лікарем Виховного дому. У 1895 р. у зв'язку з захворюванням виїздив до Закавказзя, де працював лікарем на залізниці. У 1897 р. був призначений ординатором Вінницької окружної лікарні для душевнохворих.

Література

1. Василькевич Софоній Іванович // Імена в медицині у відгомоні часу. 2012 рік : календар знамен. та пам'ят. дат / Нац. наук. мед. б-ка України ; уклад. І. С. Булах, Ю. Г. Віленський, Л. Є. Корнілова. – Київ, 2012. – С. 39.
2. Каганов В. Школа имени сына. Очерк 4. Учащиеся А-Л [Електронний ресурс] : [є про С. І. Василькевича] / В. Каганов // Проза.ру : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/3bHkd98> (дата звернення: 04.11.2021), вільний. – Назва з екрана.

 02.12 – 95 років тому народився **Шпізель Рафаель Срульович** (02.12.1927, м. Бричани (Бесарабія, нині Республіка Молдова) – липень 2006), лікар, кандидат медичних наук, красзнавець.

Під час Другої світової війни перебував на Вінниччині і лише дивом врятувався під час масового нищення євреїв нацистами. У повоєнний час, приїхавши до Вінниці на наукову конференцію, побував на одній з братських могил жертв фашизму 1941–1942 рр. і знайшов на встановленому там обеліску серед інших імен викарбуване своє ім'я.

Закінчив Чернівецький медичний інститут (1950). Працював лікарем на Рівненщині та у м. Остріг на Рівненщині. З 1953 р. – завідувач хірургічного відділення Острозької центральної районної лікарні. На цій посаді працював майже 34 роки. Приділяв значну увагу питанням організації невідкладної хірургії, диспансеризації і лікуванню пацієнтів із захворюваннями печінки, жовчного міхура, шлунка, гнійних захворювань. Займався науковою роботою, написав і захистив дисертацію на звання кандидата медичних наук

Автор понад 300 наукових праць з хірургії, психіатрії та краєзнавства, у т. ч. монографії «Острые воспалительные заболевания околотолстокишечного отдела клетчатки забрюшинного пространства (параколиты)» (1985), книг «Медики Острога» (2004), «Нариси з історії медицини Острога» (2005). Був одним із організаторів Острозького науково-краєзнавчого товариства «Спадщина» імені князів Острозьких.

Займаючись громадською діяльністю, зробив внесок у збереження пам'яток історії та культури Острога, зокрема синагоги; довоєнного архіву Острозької лікарні.

Література

1. Глушман І. Рафаель Шпізель – лікар від Бога / І. Глушман // Остроз. краєзн. збірник. – Остріг, 2008. – Вип. 3. – С. 182–191.
2. Шпізель Рафаель Срульович [Електронний ресурс] // Державний історико-культурний заповідник міста Острога : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/2WVuob6> (дата звернення: 30.08.2021), вільний. – Назва з екрана.

✚ **03.12 – 65 років** тому народився **Власик Леонід Іванович** (03.12.1957, с. Сказинці, Могилів-Подільського р-ну Вінницької обл.), токсиколог-гігієніст, доктор медичних наук (2001), професор (2004).

Закінчив з відзнакою Чернівецький державний медичний інститут, нині Буковинський державний медичний університет (1985) та аспірантуру при кафедрі фармакології (1988). Працював асистентом кафедри фармакології (1988–1990), завідувачем лабораторії гігієнічного нормування поллютантів в атмосферному повітрі Чернівецького НДІ токсикометрії (1990–1994). Упродовж 1994–1997 рр. – виконував обов'язків директора, з 1997 р. – директор НДІ медико-екологічних проблем МОЗ України. За сумісництвом – асистент кафедри фармакології (1990–1991); асистент (1994–1995),

доцент (1995–2001) кафедри загальної гігієни, з 2001 р. – завідувач кафедри гігієни та екології Буковинського державного медичного університету.

Напрямки наукових досліджень: вікові аспекти нефротоксичності та комбінованої дії ксенобіотиків на організм; пошук біомаркерів схильності та ефекту шкідливої дії на організм важких металів та нітратів; вивчення закономірностей розповсюдження ультрадисперсних частинок в атмосферному повітрі та їх впливу на здоров'я населення. Започаткував вивчення чутливості генетично-детермінованих типів метаболізму до впливу шкідливих чи потенційно шкідливих факторів довкілля. Автор понад 250 наукових праць, зокрема 4 підручників, 3 монографій, 5 методичних рекомендацій, 5 винаходів.

Нагороджений медаллю «За трудовое отличие», Почесними грамотами МОЗ України (1999; 2007) та Кабінету Міністрів України (2006), ін. державними нагородами.

Література

1. Білоус В. І. Власик Леонід Іванович / В. І. Білоус // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2005. – Т. 4 : В – Вог. – С. 659–660 : фот.
2. Власик Леонід Іванович [Електронний ресурс] // Асоціація випускників Буковинського державного медичного університету : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/3fps5hR> (дата звернення: 04.08.2021), вільний. – Назва з екрана.
3. Власик Леонід Іванович // Пішак В. П. Професори Буковинського державного медичного університету (1944 – 2009) / В. П. Пішак, Ю. Т. Ахтемійчук, О. І. Івашук. – Чернівці, 2009. – С. 24.

 17.12 – 70 років
тому **(17.12.1952)** було
відкрито дорожню клінічну
лікарню № 2, нині
санаторій «Медичний
центр реабілітації заліз-
ничників» у м. Хмільник

на Вінниччині. Санаторій залізничників розташований у лісостеповій зоні, вирізняється помірним кліматом. У 1967 р. тут на заплаві староріччя р. Південний Буг було засновано парк лікувальної фізкультури і відпочинку площею 26 гектарів. Згідно Постанови Державного комітету Ради Міністрів УРСР з охорони природи за № 25 від 27.07.1977 р. парк було визнано парком-заповідником, пам'яткою садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення.

В санаторії проводиться комплекс лікувальних процедур із застосуванням радону. Тут оздоровлюють пацієнтів, що страждають захворюванням опорно-рухового апарату; серцево-судинної системи; нервової системи; жіночих та чоловічих статевих органів; шлунково-кишкового тракту; ендокринної системи; шкіри та підшкірної клітковини; дихальних шляхів; ротової порожнини; опікової хвороби.

Література

1. Санаторий «Радон» Винницкого облпотребсоюза // Гольденберг Н. Я. Лечение, реабилитация, отдых на курорте Хмельник = Лікування, реабілітація, відпочинок на курорті Хмільник / Н. Я. Гольденберг. – Киев, 2000. – С. 25–33.

2022 рік

РОКИ БІЖАТЬ

Роки біжать, неначе річка в море,
Із днів-струмків – у русло місяців,
Вливаючись краплинами в просторе
Мереживо відлічених віків.

І рік за роком світлом променистим,
Прорізаючи стежку у нове,
Ми залучаємо в життя ребристе
Знання, що змінюють буття старе.

Тут логіка проста і неминуча:
Надійний маєш під собою ґрунт –
Піднімешся на невідомі кручі
Як на новий пізнання світу пункт.

Василь Берко, лікар, науковець, поет (м. Вінниця)

 660 років (1362) з часу першої письмової згадки про м. Хмільник, нині провідний і єдиний радоновий курорт України державного значення.

Література

1. Вінниччина в датах : хронол. довід. / Вінниц. обл. наук. б-ка ім. К. А. Тімірязєва ; уклад. М. С. Шлеймович ; ред. М. Г. Спиця. – Вінниця, 2000. – С. 5.

 445 років тому (1577) брацлавський каштелян Василь Загоровський у своєму заповіті розпорядився влаштувати два шпиталі у м. Володимирі (нині м. Володимир-Волинський) при церкві та у своєму маєтку в с. Суходолі (тепер Володимир-Волинський р-н, Волинська обл.). Шпиталі мали бути на 12 осіб «убогих і здоров'я нездатного». На утримання шпиталів виділялися кошти і продукти.

Література

1. Ганіткевич Я. Історія української медицини в датах та іменах / Я. Ганіткевич. – Львів, 2004. – 368 с. – С. 18.

 375 років тому (1647) у м. Бар, нині Вінницької обл. засновано **цех хірургів**.

Література

1. Ганіткевич Я. Історія української медицини в датах та іменах / Я. Ганіткевич. – Львів, 2004. – 368 с. – С. 21.

 310 років тому (1712) запроваджено **щоквартальну звітність** церков про кількість тих, хто народився і помер (чоловічої статі).

Література

1. Ганіткевич Я. Історія української медицини в датах та іменах / Я. Ганіткевич. – Львів, 2004. – 368 с. – С. 25.

235 років тому народився **Достоевський Михайло Андрійович** (1787, за ін. даними 1789, с. Війтівці Вінницького повіту, нині Липовецького р-ну Вінницької обл. – 1839), видатний лікар, учень професора Є. Й. Мухіна. В 1812 р. був направлений у Московський Головінський госпіталь, згодом – у Верейський повіт для припинення епідемії, за що отримав схвальний атестат. Упродовж 1813–1816 рр. – штаб-лікар Бородинського піхотного полку, до 1820 р. – ординатор Московського військового шпиталю. У 1821–1830 рр. працював у московській Маріїнській лікарні для бідних, яка стала першою ластівкою безоплатної медицини. Батько письменника Ф. М. Достоевського.

Література

1. Достоевський Михайло Андрійович (1789–1839) // Медицина в Україні : біобібліогр. словник. Вип. 2. Друга половина XIX століття. Літери А–К / авт.-упоряд.: С. М. Булах, С. Г. Васильєва, Л. П. Долинна ; відп. за вип. С. М. Булах. – Київ, 2005. – С. 50–51. – (Медична біографістика).
2. Пономарева Г. Ф. М. Достоевский – сын врача и врачеватель больного мира : (к 185-летию со дня рождения) / Г. Пономарева // Врач. – 2007. – № 1. – С. 76–78.

185 років тому народився **Горвіц Мартин Ісайович** (1837, за ін. даними 1836, м. Могилів-Подільськ Подільської губернії, нині м. Могилів-Подільський Вінницької

обл. – 29.03.1883, м. Палермо (Італія), акушер-гінеколог, доктор медицини, екстраординарний професор.

Закінчив Санкт-Петербурзьку медико-хірургічну академію (1860, за ін. даними 1861). Удосконалював лікарську майстерність за кордоном, переважно у Празі, Вені, Парижі, Едінбурзі. В кінці 1864 р. поступив на службу ординатором жіночої лікарні Хрестовоздвиженської общини. Після захисту докторської дисертації на тему «Опыт учения о выкидыше» (1865), отримав місце ординатора в Клінічному повивальному інституті в м. Санкт-Петербург (1868–1873). З 1868 р. – приват-доцент медико-хірургічної академії, одночасно – засновник і директор Маріїнського пологового будинку (1870–1875). З 1874 р. викладав акушерство на Жіночих лікарських курсах. У 1875 р. отримав звання ад'юнкт-професора і розпочав працювати в акушерсько-гінекологічній клініці Петербурзької медико-хірургічної академії. Згодом очолив кафедру і обидві акушерсько-гінекологічні клініки МХА. У 1877 р. отримав звання екстраординарного професора. З поділом кафедри акушерства і гінекології у 1877 р. очолив клінічну кафедру і академічну клініку акушерства і гінекології, яку очолював до 1883 р. Під його керівництвом було підготовлено до захисту близько 20 докторських дисертацій.

Автор понад 30 наукових праць, у т. ч. фундаментальної праці «Руководство к патологии и терапии женской половой сферы», яка видавалася двічі: у 1874–1878 рр. у 3-х томах і в 1882–1883 рр. у 2-х томах. Ця праця з авторськими рисунками до кожного розділу була одним із перших досліджень у літературі того часу в галузі гінекології. Написав також роботи: «Клинические записки

гинекологии» (СПб., 1871); «О неукротимой рвоте беременных» (СПб., 1882). У 1865 р. видав монографію «Досвід вчення про викидень», в якій описав ранню ознаку вагітності (пом'якшення нижнього сегмента матки) (СПб.), яку згодом запропонував також Гегар (ознака Горвіца – Гегара). Вивчав питання патології матки, токсикозів вагітності, розробив способи місцевого лікування гінекологічних хвороб.

Нагороджений орденом Св. Станіслава II ступеня, оздобленого короною (1872).

В останні роки життя важко хворів (цукровий діабет, сухоти). Пішов з життя в м. Палермо (Італія). Похований в сімейному склепі на Смоленському лютеранському кладовищі в Петербурзі.

Література

1. Горвиц Мартын Исаевич [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/3mhaQDD> (дата звернення: 21.08.2021), вільний. – Назва з екрана.
2. Цвелев Ю. В. Профессор императорской медико-хирургической академии Горвиц Мартын Исаевич (1836–1883) / Ю. В. Цвелев, Г. Б. Рябинин // Журн. акушерства и жен. болезней. – 2008. – Т. 8, вып. 4. – С. 126–130. – Електрон. версія. – Режим доступу: <https://bit.ly/2UDoR2Y>.

 165 років тому народився Галензовський Сильван (1857?, містечко Липовець, нині місто Вінницької обл. – 27.08.1901), лікар.

У 1877 р. закінчив Немирівську гімназію. У 1884 р. – лікарські студії у Варшаві. Працював лікарем в Іллінцях Липовецького повіту, нині місто Вінницької обл., на

цукроварні княгині Олени Демидової Сан-Донато. Завдяки його клопотанню в Іллінцях було збудовано шпиталь на 12 ліжок. Оточував особливою лікарською опікою селян, надаючи їм безкоштовну медичну допомогу. Користувався шаною населення всіх станів і національностей. Провести його в останню путь прийшло близько 5 тисяч осіб.

Література

1. Галензовський (Gałęzowski) Сильван // Відомі поляки в історії Вінниччини : біогр. слов. / В. Колесник. – Вінниця, 2007. – С. 113 .

 165 років тому народився **Дацков Василь Осипович** (1857 – ?). Початкову освіту здобув у 1-й Київській гімназії (1875). У 1886 р. закінчив з відзнакою медичний факультет Київського університету. Працював лікарем санітарного загону для боротьби з епідеміями дифтерії у Могилівському повіті Подільської губернії (нині Могилів-Подільський р-н Вінницької обл.). З 1891 р. – сільський лікар, з 1892 р. – «городовий» та земський лікар у м. Наровчат Пензенської губернії. З 1895 р. – дільничий лікар Південно-Західної залізниці. Член Київського товариства акушерів-гінекологів.

Література

1. Дацков Василь Осипович (1857 –) // Медицина в Україні : біобібліогр. словник. Вип. 2. Друга половина XIX століття. Літери А – К / авт.-упоряд.: С. М. Булах, С. Г. Васильєва, Л. П. Долинна ; відп. за вип. С. М. Булах. – Київ, 2005. – С. 343. – (Медична біографістика).

✚ **130 років** тому (**1892**) було збудовано лікарню Браїлівського цукрового заводу (нині Жмеринський р-н на Вінниччині).

Література

1. Жовнір Ю. Здоров'я людини – багатство країни : [згадується про лікарню Браїлів. цукр. з-ду] / Ю. Жовнір // Поділ. мед. газета. – 2009. – 27 берез. (№ 11). – С. 4.

✚ **160 років** тому народився **Зарінський Михайло Платонович** (1862 – ?), акушер-гінеколог. Закінчив медичний факультет Казанського університету (1887). Мав титул надвірного радника. У 1892 р. приїхав у містечко Браїлів Жмеринського р-ну Вінницького повіту (нині смт Вінницької обл.), де розпочав працювати у новозбудованій лікарні Браїлівського цукрового заводу. 1 липня того самого року успішно виконав першу акушерсько-гінекологічну операцію. Згодом керував будівництвом Жмеринської земської загально-губернської гінекологічної лікарні, яку очолював упродовж 1905–1919 рр. Протягом 1919–1931 рр. працював завідувачем гінекологічного відділення Жмеринської районної лікарні.

Література

1. Меморіальна дошка Михайлу Зарінському (Жмеринка) [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/37PSi4W> (дата звернення: 20.08.2021), вільний. – Назва з екрана.

2. Российский медицинский список, изданный медицинским департаментом министерства внутренних дел на 1902 год : (по сведениям к 15 февраля 1902 г.). – 1902. – 638 с. – Про М. П. Зарінського. С. 136. – Електрон. версія. – Режим доступу: <https://bit.ly/3khXTXJ>.

 140 років тому (1882) в м. Києві стараннями Товариства Червоного Хреста та коштом **Олександри Антонівни Пирогової**, вдови видатного вченого та хірурга М. І. Пирогова, засновано притулок для одужуючих хворих. При товаристві діяла Маріїнська община сестер милосердя, яка утримувала лікарню з амбулаторією.

Література

1. Ганіткевич Я. Історія української медицини в датах та іменах / Я. Ганіткевич. – Львів, 2004. – С. 45.

 135 років тому народився **Гофман Мойсей Євсейович** (1887–1953), лікар, організатор охорони здоров'я.

Упродовж 1908–1909 рр. навчався у Бернському університеті в Швейцарії, згодом перейшов до Кенігсбергського університету, який з відзнакою закінчив у 1913 р. Працював у м. Бершадь (нині місто Гайсинського р-ну на Вінниччині). З його ініціативи у 1924 р. тут при лікарні цукрового заводу була створена амбулаторія Українського

Червоного Хреста. У 1925 р. її було реорганізовано в туберкульозний диспансер і туберкульозну лікарню із стаціонарними ліжками. Очолив туберкульозний диспансер. З 1932 р. на базі туберкульозної лікарні ініціював організацію опорного пункту Київського, а з 1936 р. – Одеського інститутів туберкульозу. Керував цим опорним пунктом, був зарахований позаштатним науковим працівником та асистентом Київського, а згодом Одеського інститутів туберкульозу.

Автор 20 наукових статей, опублікованих у медичних журналах, значна частина яких була присвячена лікуванню туберкульозу.

Література

1. Німчук Л. Засновник тубдиспансера : [про лікаря М. Є. Гофмана] / Л. Німчук // Бершад. край. – 2010. – 20 січ. – Електрон. версія. – Режим доступу: <https://bit.ly/3iWBhMR>.

✚ **130 років** тому народився **Кемень Владислав Альбертович** (1892, м. Шаторальяуйхей, Угорщина – 14.07.1933), лікар.

Закінчив медичний факультет Будапештського університету. Під час Першої світової війни служив батальйонним лікарем. З 1924 р. мешкав з родиною у м. Вінниця.

Працював у військовому шпиталі, у поліклініці Червоного Хреста, завідувачем неврологічної клініки. Лікував хворих неврологічного та психіатричного профілю, займався розробкою власних ліків. Удосконалював свою лікарську майстерність за кордоном, зокрема в Польщі, Німеччині.

Арештований 09.02.1933 р. Звинувачений за статтею 54-6 КК УРСР. За вироком Харківського обласного суду від 01.07.1933 р. розстріляний 14.07.1933 р. Реабілітований 08.05.1992 р.

Література

1. Кемень Владислав Альбертович // Реабілітовані історією. У 27 т. Кн. 3. Вінницька область. – Вінниця, 2010. – С. 132.
2. Хмельницький И. Выдающийся винницкий врач Владислав Кемень... / И. Хмельницкий // Вінниц. РЕАЛії. – 2014. – 10 верес. (№ 37). – С. 9.

 130 років тому народився **Степанківський Костянтин Якович** (1892, на Вінниччині – 1953?), акушер-гінеколог, батько відомої акушерки-гінекологині, професорки Г. К. Степанківської.

Закінчив Київський медичний інститут, навчався на одному курсі з майбутнім письменником Михайлом Булгаковим. Працював акушером-гінекологом у с. Старий Пиків, нині Хмельницького р-ну Вінницької обл. Згодом переїхав до м. Київ, де очолив один з міських пологових будинків. Як акушер був дуже відомий. У роки Другої світової війни очолював шпиталь хірургічної спеціалізації, був його провідним хірургом. У післявоєнному Києві продовжував працювати за фахом.

Література

1. Віленський Ю. Осяяні медициною: Булгаковський випуск 1916 року: невідомі подробиці : [є про К. Я. Степанківського] / Ю. Віленський // Ваше здоров'я. – 2011. – 12 серп. (№ 30). – С. 8.

 115 років тому (**1907**) надруковано книжку уродженця с. Чоботарка Крижопільського повіту (нині с. Заболотне Крижопільського р-ну на Вінниччині) **Данила Кириловича Заболотного** «Чума (Pestis bubonika). Епидемиология, патогенез, профилактика. Наблюдения и исследования».

Література

1. Ганіткевич Я. Історія української медицини в датах та іменах / Я. Ганіткевич. – Львів, 2004. – С. 58.

 115 років тому (**1907**) у м. Липовець була побудована **земська лікарня** («заразний барак»), з часом лікарню перевели за межі міста і в цьому приміщенні стала засідати повітова дума (нині це приміщення Липовецько-Погребіщенського райвійськкомату).

Література

1. Роговий О. І. Липовець [Електронний ресурс] : [згадується земська лікарня (1907)] / О. І. Роговий // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2016. – Т. 17 : Лег – Лоц. С. 186–188.

 110 років тому (**1912**) на Поділлі вперше організовано **санітарне бюро**, лікарі почали ставити питання про встановлення певних санітарних норм для сільськогосподарських економій та цукрових заводів з метою покращення санітарних умов праці і побуту робітників.

Література

1. Ганіткевич Я. Історія української медицини в датах та іменах / Я. Ганіткевич. – Львів, 2004. – С. 63.

 110 років тому (1912) у Подільській, Київській та Волинській губерніях створено **санітарні губернські організації**.

Література

1. Ганіткевич Я. Історія української медицини в датах та іменах / Я. Ганіткевич. – Львів, 2004. – С. 63.

 110 років тому (1912) у с. Дзигівка (нині село Ямпільського р-ну Вінницької обл.) було відкрито **земську лікарню**, першим лікарем якої був Костянтин Рогозинський.

Література

1. Трошкова А. Дзигівській лікарні – 100 років / А. Трошкова // Вінниччина. – 2012. – 20 черв. (№ 47). – С. 10.

 90 років тому (1932) у м. Вінниці було відкрито **психоневрологічний технікум**.

Література

1. Шведун В. Миттєвості з історії Вінниці / В. Шведун. – Вінниця, 2009. – С. 126.

 80 років тому (1942) у США **Зельман Ваксман** (1888–1973), уродженець містечка Нова Прилука Бердичівського повіту Київської губернії (нині село Липовецького р-ну Вінниц. обл.) **відкрив стрептоміцин**, а **65 років** тому (1952) отримав **Нобелівську премію** з фізіології та медицини за це відкриття.

Література

1. Ганіткевич Я. Історія української медицини в датах та іменах / Я. Ганіткевич. – Львів, 2004. – С. 139–155.

 55 років тому почав функціонувати санаторій «Радон» (1967) у м. Хмельник, нині на його базі – сучасний **реабілітаційний центр «Радон»**. Основним профілем санаторію вважається лікування захворювань опорно-рухового апарату, серцево-судинної і нервової системи та ін.

Література

1. Санаторий «Радон» Винницкого облпотребсоюза // // Гольденберг Н. Я. Лечение, реабилитация, отдых на курорте Хмельник = Лікування, реабілітація, відпочинок на курорті Хмельник / Н. Я. Гольденберг. – Киев, 2000. – С. 40.

 5 років тому (2017) Вінницький регіональний клінічний лікувально-діагностичний центр серцево-судинної патології почав проводити операції на відкритому серці, використовуючи для цього сучасний операційний блок 1-ї міської клінічної лікарні.

Література

1. Вінницький центр серцево-судинної патології отримав ще один сучасний ангиограф [Електронний ресурс] // Моя Вінниця : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/2X4lPpn>. –(дата звернення: 20.09.2021), вільний. – Назва з екрана.

ВСЕСВІТНІ ДНІ ТА ПРОФЕСІЙНІ СВЯТА

30 січня	Всесвітній день допомоги хворим на проказу
4 лютого	Всесвітній день боротьби проти раку
6 лютого	Міжнародний день нетерпимого ставлення до операцій, які калічать жіночі статеві органи
9 лютого	Міжнародний день стоматолога
11 лютого	Всесвітній день хворого
15 лютого	Міжнародний день дітей, хворих на рак
28 лютого	Всесвітній день рідкісних захворювань
1 березня	Всесвітній день імунітету
6 березня	Всесвітній день боротьби з глаукомою
18 березня	Міжнародний день сну
20 березня	Всесвітній день здоров'я ротової порожнини
21 березня	Міжнародний день людини з синдромом Дауна
24 березня	Всесвітній день боротьби з туберкульозом Всеукраїнський день боротьби із захворюванням на туберкульоз День фтизіатра
27 березня	День нефролога
2 квітня	Всесвітній День розповсюдження знань про аутизм
7 квітня	Всесвітній день здоров'я
11 квітня	Всесвітній день боротьби з хворобою Паркінсона
17 квітня	Всесвітній день боротьби з гемофілією
23 квітня	Всеукраїнський день психолога
25 квітня	Всесвітній день боротьби проти малярії Міжнародний день ДНК
5 травня	Всесвітній день акушерки Міжнародний день боротьби за права інвалідів

8 травня	Міжнародний день Червоного Хреста і Червоного Півмісяця
12 травня	Всесвітній день медичних сестер Міжнародний день запобігання синдрому хронічної втоми
15 травня	День пам'яті померлих від СНІДу
17 травня	Всесвітній день боротьби з артеріальною гіпертонією День пульмонолога
19 травня	День боротьби з гепатитом
20 травня	Всесвітній день травматолога
23 травня	Міжнародний день по викоріненню акушерських свищів
25 травня	Міжнародний день розсіяного склерозу
30 травня	Всесвітній день боротьби проти астми і алергії
31 травня	Всесвітній день без тютюну
14 червня	Всесвітній день донора крові
15 червня	День захисту людей похилого віку (Всесвітній день розповсюдження інформації про зловживання відносно літніх людей)
19 червня	День медичного працівника День ВНМУ ім. М. І. Пирогова
26 червня	Міжнародний день боротьби проти зловживання наркотиками та їх незаконного обігу
4 липня	День судового експерта України
25 липня	День зубного техника
28 липня	Всесвітній день боротьби з гепатитом
1-7 серпня	Всесвітній тиждень підтримки грудного вигодовування
6 серпня	Міжнародний день «Лікарі світу за мир»
8 серпня	Міжнародний день офтальмології
9 серпня	День святого Пантелеймона Цілителя
13 серпня	День фізкультурника

13 серпня	Всесвітній день шульги
10 вересня	Всесвітній день запобігання самогубствам Всесвітній день надання першої медичної допомоги День фізичної культури і спорту України
15 вересня	Всесвітній день боротьби з лімфомами
17 вересня	День фармацевтичного працівника України
25 вересня	Міжнародний день глухих
26 вересня	Всесвітній день контрацепції
28 вересня	Всесвітній день боротьби проти сказу
29 вересня	День оториноларинголога Всесвітній день серця
1 жовтня	Всесвітній день стомованих хворих Міжнародний день людей похилого віку День ветерана День геронтолога
2 жовтня	День уролога
3 жовтня	Міжнародний день лікаря
8 жовтня	Всесвітній день хоспісів та паліативної допомоги
9 жовтня	День працівників державної санітарно-епідеміологічної служби України
10 жовтня	Всесвітній день психічного здоров'я
12 жовтня	Всесвітній день боротьби з артритом
13 жовтня	Всесвітній день зору
15 жовтня	Всесвітній день боротьби з раком грудей Всесвітній день миття рук Міжнародний день білої тростини
16 жовтня	Всесвітній день анестезіолога Всесвітній день здорового харчування День алерголога
20 жовтня	Всесвітній день профілактики остеопорозу Всеукраїнський день боротьби із захворюванням на рак молочної залози
29 жовтня	Всесвітній день боротьби з інсультом Міжнародний день псоріазу

12 листопада	Всесвітній День боротьби з пневмонією
13 листопада	Міжнародний день сліпих
14 листопада	Всесвітній день боротьби із захворюванням на цукровий діабет
17 листопада	Всесвітній день боротьби проти ХОЗЛ Міжнародний день відмови від паління Всесвітній день недоношених дітей
1 грудня	Всесвітній день боротьби зі СНІДом День невролога
3 грудня	Міжнародний День людей з інвалідністю
11 грудня	Всесвітній день хворих на бронхіальну астму

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК ЮВІЛЯРІВ 2022 РОКУ

Василькевич Софоній Іванович.....	99
Виноградова Серафима Петрівна.....	14
Власик Леонід Іванович.....	101
Волянський Олісій (Єлисей) Іванович.....	53
Гнатенко Юрій Павлович	37
Горвіц Мартин Ісайович	106
Гофман Мойсей Євсейович.....	111
Греков Іван Іванович.....	26
Громашевська Любов Леонтіївна.....	94
Галензовський Сильван	108
Дацков Василь Осипович.....	109
Деримедвідь Людмила Віталіївна.....	85
Добровольський Казимир Антоній.....	25
Доманевський Станіслав Вільгельмович.....	31
Достоевський Михайло Андрійович.....	106
Дубицький Никанор Миколайович.....	16
Жбадинський Микола Іванович.....	41
Заболотний Дмитро Ілліч.....	90
Завойський Євген Костянтинович.....	73

Зарінський Михайло Платонович.....	110
Зінковський Михайло Францович.....	93
Кемень Владислав Альбертович.....	112
Коптюх Володимир Васильович.....	63
Косач-Кривинюк Ольга Петрівна.....	49
Кравченко Василь Віталійович.....	17
Крижанівська Ірина Володимирівна.....	20
Кульчицький Костянтин Іванович.....	57
Кучеренко Павло Олександрович.....	87
Кущевська Ніна Федорівна	78
Левіт Йосип Бенедиктович.....	86
Махнюк Валентина Михайлівна.....	34
Мерінг Федір Федорович.....	23
Миронюк Іван Олександрович.....	48
Наливайко Василь	6
Пінчук Віталій Іванович	11
Полунєєв Володимир Петрович.....	9
Попелянський Яків Юрійович (Ісгудович).....	96
Порохняк-Гановська Людмила Андріївна.....	38
Ракочі Анатолій Григорович.....	39
Рудик Борис Іванович.....	83
Сарахан Микола Микитович.....	69
Старченко Сергій Микитович.....	80
Степанківська Галина Костянтинівна.....	42
Степанківський Костянтин Якович.....	113
Уманець-Тереля Олена Тимофіївна.....	58
Ходорков Ліпа Аврумович	45
Хоменко Григорій Гнатович.....	74
Чорний В'ячеслав Олександрович.....	71
Чорнокульський Сергій Тимофійович.....	81
Шкаравський Фауст Йосипович.....	59
Шлегель Іван Богданович.....	64
Шпак Тетяна Іванівна	8
Шпізель Рафаель Срульович.....	100
Щупак Натан Борисович	35
Янушкевич Олександр.....	18

ЗМІСТ

Передмова.....	3
Січень.....	5
Лютий.....	13
Березень.....	22
Квітень.....	30
Травень.....	33
Червень.....	47
Липень.....	56
Серпень.....	62
Вересень.....	67
Жовтень.....	77
Листопад.....	89
Грудень.....	98
2022 рік.....	104
Всесвітні дні та професійні свята.....	117
Іменний покажчик ювілярів 2022 року.....	120